

Šiandien ir rytoj

DIRVOJE jau buvo rašyta, kad vienas italų dienraštis paskelbė, kad šventiniant šv. Petro bazilikos požemy lietuvių įrengtą koplyčią, atitinkamos Vatikano įstaigos nedavė leidimo atžymėti komunizmo priešpaujoje buvusius Lietuvos kankinius, nes Vatikanas nori palaikyti dialogą su komunizmu.

Kaipo kompromisas, buvo atrastas "neutralus" pavadinimas.

Bet ir čia, Lietuvos sostinės vardas iškreiptas į lenkišką "Vilna". Dėl ko kiekvienas lenkas turistą toje koplyčioje jausis kaip savo šventovėje. Jo lenkiškai-patriotiniai jausmai nebus pažeisti. Lietuvos vardas koplyčios įrašuose ženklina tikrai provinciją. Lygiai taip buvo įprasta lenkams jaustis Vilna mieste, kada jis buvo priverstinai aneksotas Lenkijos valstybės. Ir tada buvo Lietuva, bet tik Lenkijos valstybės provincija.

Tačiau čia nepasibaigia tos koplyčios tragedija.

Ši tragedija turi du aspektus. Vienas yra lietuviškos dvasiškios santykis su visagalinčiu Romos centru. Antras aspektas yra lietuvių visuomenės santykis su sava dvasiškija. Atrodo, kad ne bažnyčios priešai gniuždo ir naikina lietuvių visuomenės religines nuotaikas, kurios visad turėjo (kaip ir lenkuose) patriotinę atspalvį, bet bažnyčios dignitoriai lengvapėdiškai naikina lietuvių visuomenės pasitikėjimą, kad yra dar pasaulyje vieta, kur galima skustis dėl žvėriškumo ir viltis aukšto moralinio užtarimo.

Šiai tragedijai įvykus, tas pasitikėjimas smunka, moralinių vertybių vieton įžengia apgailėtinių žemiškų neva diplomatinų sandorių šlykštė, mažo ir bejėgio sąskaiton, kas taip gerai primena Molotovo - Ribbentropo aktą Lietuvos žuvimo išvakarėse.

Kaltinimų audros ateina po įvykio. Kodėl koplyčios sumanytojai, aukų rinkėjai, reklamuotojai neišrūpino Vatikano garantijos, kad koplyčia nebus falsifikuoto vardo? Kodėl, jau sąmoningai, tam falsifikatui įsigyvenus, liepia mums "savybėje" vadinti koplyčią "kankinių koplyčia", nors ji neturi to pavadinimo? Pagaliau, ar reikėjo stvertis už kažkokio bazilikos požemio kampo, siauro koridoriaus ir iškloti jo grindis ir sienas aukštos kainos šlifuoti marmurais? Juk tokios mažos vietelės, kad ir liktų stebuklingai "kankinių koplyčios" vardas, įrengimas yra tikta mažas paminklėlis didžiulės Lietuvos vyskupų kancioms, skirtoms religijai ginti tironijos ir vergijos pragare.

Lietuvos vyskupai kankiniai būtų tinkamai pagerbti, jeigu aukos jiems pagerbti būtų skirtos ne marmurui ir bronzai, bet Religinei šalpai Lietuvoje, lietuviškų religinių institucijų tobulinimui toje pačioje Romoje. Saleziečiai reikalingi

(Nukelta į 2 psl.)

JŪROS DIENA Lietuvoje buvo skelbiama kiekvienais metais rugpiūčio mėnesį giliau sužadinti jūros meilei ir jūrinei sąmonei, išpopuliarinti pajūrio, uostų ir apskritai jūrininkystės reikšmę Lietuvai, toliau nuo pajūrio gyvenančius supažindinti su jūra ir jūrinėmis pramogomis. Pirmoji oficialioji jūros diena buvo pravesta plačiu mastu 1934 m. rugpiūčio 11-13 d. Klaipėdoje, vadovaujant inž. Z. Bačeliui ir prof. inž. J. Šimoliūnui. Į Klaipėdą tada iš visos Lietuvos suvažiojo apie 60,000 žmonių. Didžiulės minios kalbėjo prez. A. Smetona, Mažosios Lietuvos patriarchas M. Jankus ir kt. Pagerbiant žuvusius jūrininkus iš laivo buvo nuleistas į jūrą vainikas, o vėliau vyko sportinių laivų paradas ir žvejų burinių laivų regata.

VOKIEČIAI IR RUSAI

JŲ SANTYKIAI NULEMIA LIETUVOS LIKIMĄ

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Joks kitas užsienio politikos veiksnys neturi tiek daug įtakos Lietuvos nepriklausomybės siekimui kaip vokiečių-rusų santykiai. JAV kongresas gali pasisakyti šimtą kartų už nepriklausomybę Lietuvai, bet tai paliks tik pamaldus pageidavimas, jei vokiečiai ir rusai bus suinteresuoti esamos padėties išlaikymu. Už tat mes šioje vietoje taip dažnai sustojame prie tų santykių ir jų plėtoties.

Tiesa, nūdien padėtis yra kitokia negu 1940 metais. Lietuva yra įjungta į Sovietų Sąjungą ir Vokietija yra nustumta toli į Vakarus iki Oderio-Neisės linijos ir faktinai dar toliau, nes tarp laisvos Vakarų Vokietijos dar yra sovietų klausanti Rytų Vokietija. Tačiau Vakarų Vokietija su 61 milijonų gyventojų ir galingu ūkiu yra pirma stipresnė Vakarų valstybė, kuriai, tiek, sunku būtų vienai nugalėti keturius kartus daugiau gyventojų turinčią Sovietų Sąjungą, kuri tačiau, turėdama pretenzijų į seniau turėtas teritorijas ir eventualiai siekdama didesnės ūkinės įtakos į Centro ir Rytų Europą, galėtų būti labai rimtas partneris kiekvienoje koalicijoje prieš Sovietų Sąjungą. Tokios koalicijos partneriai galėtų būti amerikiečiai, jei būtų įvelti į kokią konfrontaciją su sovietais ar, eventualiai, kiniečiai. Už tat sovietų pagrindinis užsienio politikos tikslas šiuo metu yra vokiečius neutralizuoti ir net juos paversti savo partneriais.

Čia reikėtų paminėti, kad nepaisant visų skriaudų pa-

darytų vienu kitiems — per 20 milijonų rusų žuvo paskutiniame kare ir jei vokiečių žuvusių skaičius yra mažesnis, milijonai buvo išprievartauti, ištremti ar yra laikomi nelaisvėje dar šiandien vadinamoje Rytų Vokietijoje, — abi tautos jaučia viena kitai tam tikros simpatijos ir pagarbos. Net šiandien vokiečiams sunku surasti bendrą kalbą su savo kaimynais iš Pietų — prancūzais ar lotynais, jau nekalbant apie anglosaksus. Su rusais kalba dažnai yra nuoširdesnė. Abi tautos, tarp kitko, turėjo griežtesnius režimus negu kitos Europos tautos. Ir gal dėl to abiejų tautų charakteriuose randame panašius bruožus. Paklusnumą iki vergiškumo ir kartą norą paslėpti savo privačius jausmus ir atsiduoti fantazijai. Dostojevskis buvo už vokiečių-rusų sąjungą ir būtent ne laikiną, bet amžiną. Gogelis žiūrėjo dar kritiškiau: "Vokiečių gyslose teka bulvių kraujas, ne toks karštas kaip pas rusus". Iš vokiečių pusės Friedrichas Engels rusus laikė geresniais už kitus slavus ir rytiečius. Girdi: "Rusija yra tikrai pažangi jėga Rytuose. Rusų valdymas nepaisant viso jo niekingumo, slaviško nešvarumo, yra aukštesnė civilizacija Juodosios ir Kaspijos jūrų apylinkėse, Vidurinėje Azijoje, baškiramams ir toturiams, ir Rusija prisidėmė daugiau švietimo ir pramonės elementų negu Lenkija".

Tokių pareiškimų galima būtų surasti daugiau, valstybės tačiau daugiau riša ne tiek simpatijos, kiek bendri interesai. Jų netruk paskutiniųjų šimtmečių abiejų valstybių istorijoje. Jų esama ir dabar. Rusai nori išjungti Vokietiją iš bet kokios galimos koalicijos prieš juos. Vokiečiai negali tikėtis jokio išvadavimo buvusių teritorijų iš Vakarų pusės. Atvirkščiai, jos Vakarų kaimynai bijo jos išgalėjimo ir susijungimo. Vokietija su 80 milijonų gyventojų būtų beveik dvigubai didesnė už kiekvieną kitą Bendrosios Rinkos valstybę. Už tat Vokietijos susijungimas ar ne šiandien priklauso nuo rusų ir tik nuo jų. Kadangi karu juos išstumti negalima, vienintelis kelias eiti prie vėlesnio susijungimo būtų surasti kokį nors bendrą interesą su rusais, nors iš pradžių tai būtų dabartinės padėties formalus pripažinimas, kas tačiau įgalintų nuvalyti nuo praeities griuvėsių derybų stalą ateities kombinacijom.

Pavyzdys tam yra Rapallo. 1922 Italijos Genovos mieste vyko pasaulio ūkio konferencija, kuri negalėjo surasti išeities iš komplikotų pokarinės būklės. Naktį į Velykų sekmadienį vokiečių delegacijos pirmininkas Reichskancleris Wirth buvo pakviestas prie telefono. Sovietai pasiūlė sekančią dieną padaryti bendrą išskylą į kaimyninį Rapallo kurortą. Vokiečių delegacija, po pasitarimo naktiniuose marškinuose ir pažamose, nutarė pasiūlymą priimti, Rapallo mieste.

KLASTOJA ISTORIJA

Š. m. liepos 12 d. sukakus Sovietų Sąjungos su Lietuva pasirašytos taikos sutarties 50-jai sukakčiai, ja, atrodo, su dideliu nenoru bei nemaloniom nuotaikom pasiryžo atitinkamai atžymėti ir partijos garsiakalbis Vilniuje — "Tiesos" dienraštis (liepos 11 d. nr. 159). Straipsnis pavadintas "Mažų tautų viltis", jį parašė A. Gaigalaitė, straipsniui davusi ir kitą antraštę: "Vilniaus likimo kryžkelėje".

A. Gaigalaitė kartoja senus bolševikinius teiginius, pvz., kad Antantės valstybės, "rusų cariniams bei buržuaziniams diplomatams emigracijoje pritariant", prieš Sovietų Sąjungą organizavusios intervenciją. Džiaugiamasi 1919 m. sukurta "Lietuvos Tarybų socialistine respublika" ir teigiama, kad Kauno įgulos kareivių sukilimo ir kitų įvykių metu "darbo žmonės reikalavo sudaryti taiką su Tarybų Rusija".

Esą, kaip paskelbta "Tiesoje", rusams nugalėjus Pilsudskio legionierius 1920 m. vasarą, "tokiais aplinkybėmis 1920 m. liepos 12 d. buvo pasirašyta "Tarybų Rusijos ir Lietuvos taikos sutartis". Ji atsispindėjusi "lenininės nacionalinės politikos principus. Lietuva buvo pripažinta nepriklausoma valstybe".

A. Gaigalaitė čia pat patvirtuoja antrąjį sutarties straipsnį (apie tai, kad lietuvių tautai ir jos teritorijai neuždedamos jokios pareigos Rusijos atžvilgiu) ir sąmoningai nutyli svarbiausią, pirmąjį straipsnį, kuriuo Rusija pripažįsta be jokių rezervų Lietuvos valstybės suverenines teises ir nepriklausomybę... ir laisvu noru visiems laikams atsisako visų Rusijos suvereninių teisių į lietuvių tautą ir Lietuvos žemę". Taigi, apie tai okup. Lietuvos gyventojams priminti neįsdrįsta. Toliau Gaigalaitė kalba apie kitus sutarties straipsnius, kaip archyvų grąžinimą, Lietuvos piliečių skolas ir kt.

"Tiesa", kaip matyti iš antrinės antraštės, pasiryžo, sutarties sukahties proga pabrėžti, kad sovietai, jos laikydamiesi, net du kartus Vilnių grąžinę Lietuvai, jį išvadavę iš "Lenkijos ponų okupacijos". Dar prikerigiama ir Lenino raštų citata, kad, esą, arba laimėsiąs "žvėriškasis kapitalas, kuris smaugsias mažąsias pasaulio tautas, arba... nugalės proletariata diktatūra" ir tai esanti "visų mažųjų, užguitų, silpnų tautų viltis".

lyje buvo sutarta: užmegsti diplomatinis santykius, atsisakyti nuo reparacijų ir kitų iš karo kilusių pretenzijų bei išplėsti tarpusavio prekybinius santykius. Pagal raidę, sutartis neturėjo būti baisi nei Vokietijos nei Sovietų Sąjungos kaimynams. Iš jos išplaukia draugiškumas ar interesų ieškojimas, tačiau ilgaamžiui galėjo nulemti tų kaimynų likimą. Rapallo sutarties metu abi susitarusios valstybės buvo silpnos. Po 17 metų jos jau buvo stiprios.

(Bus daugiau)

Tai tokia buvusi viltis... Tačiau partinis laikraštis ne žodžiu neužsiminė, kad 1926 m. rugsėjo 28 d. Maskvoje pasirašytos Lietuvos ir Sovietų S-gos nepuolimo sutarties trečiuoju straipsniu buvo nustatyta, kad abi šalys "įsipareigoja respektuoti, visomis aplinkybėmis, viena kitos suverenumą, teritorialinį integralumą ir neliečiamumą". O penktame straipsnyje dar nurodyta, kad abi šalys "įsipareigoja susilaikyti nuo bet kokių agresijos akto, nukreipto prieš vieną kitą". Šios nepuolimo sutarties galiojimas buvo pratęstas 1931 m. gegužės 6 d. Maskvoje pasirašytu protokolu, o 1934 m. balandžio 4 d. Lietuvos vardu J. Baltrušaitis ir sovietų M. Litvinov pasirašė protokolą, kuriuo 1926 m. sutarties galiojimas buvo pratęstas iki 1945 m. gruodžio 31 d.

Bet... jau 1939 m. sovietai šią sutartį grubiai pažeidė, privertę Lietuvą pasirašyti vad. savitarpinės pagalbos sutartį. Vėliau įvedė į Lietuvą savo karių įgulas. Pagaliau 1940 m. birželio 15 d. Lietuvą ir kitas dvi Baltijos valstybes okupavo.

Tuo būdu, kai laisvieji lietuviai liepos 12 d. prisiminė sovietų įvykdytos agresijos sutarčių laužymo faktus bei tikrovę, okup. Lietuvos gyventojai buvo maitinami Maskvos liaupsinimais, iškeliant jos tariamąjį geraširdiškumą Vilniaus grąžinimo atžvilgiu... Neabejojame, kad "Tiesai" skelbus apie "Mažų tautų viltį", pavergtieji tautiečiai iš tikrųjų, sutarties su Maskva sukaktį jiems primimus, puoselėja dar didesnę viltį — sulaukti laisvės ir išsivadavimo iš rusų.

(ELTA)

• Maršalas Tito bus pirmasis komunistinės valstybės galva, kuris lankysis Vatikane. Popiežius Paulius VI priims jį pas save šį rudenį ir pats numato vykti į Zagrebą 1971 m. Jugoslavija su šventuoju Sostu buvo nutraukusi diplomatinis santykius, kai popiežius Piljus XII Mgr. Stepinacui suteikė kardinolišką skrybėlę. Bet Paulius VI atnaujino santykius su Belgradu ir Jugoslavija su Vatikanu artimu laiku pasikeis ambasadoriais.

• Maskvoje vokiečių-sovietų užsienių reikalų ministrų pasitarimai tęsiasi. Vokiečių delegacija sako, kad kiekviena diena atnešanti šiek tiek pažangos, o taip pat ir kai kurių problemų.

• Izraelis nors ir priėmė JAV planą tartis dėl taikos su arabų kraštais, bet neketina iš okupuotų teritorijų pasitraukti, kol nebus pasirašyta ir užantspauduota taika.

• Libijoje turėjusi įvykti arabų valstybių konferencija, dėl nesutarimo savo tarpe, buvo atidėta.

PO PIETŲ KRYŽIUM

VLADAS RADZEVIČIUS

DAR APIE SKILIMUS

Jei neskaityti Lietuvių Katalikų Federacijos atskilimo, Australijos Lietuvių Bendruomenė du pirmuosius dešimtmečius praleido suglaustose gretose. Nebuvo didesnių sutrikimų ar idėjinų susikryžavimų. Per tuos dvidešimt metų daug kas nuoširdžiai dirbo. Daug kas tuos darbus rėmė ir juos skatino, nors neturėjo ir nuošaliai besilaikančių.

Nors ir negausūs, bet vieningi, Australijos lietuviai neatsilikę nuo kitų kraštų lietuvių visose tautinio gyvenimo srityse. Ypatingai čia buvo stengiamasi pritraukti prie bendro darbo galimai daugiau lietuvių. Jautėsi bendras rūpestis nieko neatstumi nuo bendruomenės, niekam nepriekaištauti, pamirštant viską, kas buvo praeityje. Pasitikėta savanoriškai iš Lietuvos pasitraukusio lietuvių sąžinė. Pats pasitraukimas nuo bolševikinio teroro buvo laikomas aiškiu jo nusistatymu liudininku. Niekam neateidavo ir į galvą mintis net pašnabždomis sakyti: "Va, anas mūsų prieštis yra jei ne komunistas, tai jau aiškiai komunistėjantis". Adelaidės lietuviai net jiems aiškiai žinomo komunistų agento Lukavičiaus pirštais nebadė. Atsikvėpė, kai jis išvažiavo.

Šiandien laikai pasikeitė. "Tėviškės Aidai" (A. L. K. Federacijos organas) pirmas metė akmenį ir pradėjo įtikinėti, kad komunistėja A. L. B. Krašto Valdybos narys — "Mūsų Pastogės" redaktorius. Po parengiamųjų apšaudymų, gegužės 2 d. prasidėjo pats puolimas: Krašto Valdybai buvo pastatytas ultimatumas redaktorių tučtuojau išmesti. Ultimatumą atmetus, sekė pačios "Mūsų Pastogės" išmetimas iš vienintelės lietuviškos spaustuves Sydnejuje.

Kova gimdo ir naujus ginklus. Kovoje prieš vieną "komunistėjantį" redaktorių gimė naujas leidinys "Lietuvos Kelis". Pirmam to leidinio numeryje visa ugnis buvo sutelkta į redaktorių, paleidžiant tik vieną kitą salvē ir į jį palaikančią Krašto Valdybą. Antrasis numeris ugnį atidarė į bendruomenę, nes, anot to leidinio "mūsų eilėse atsirado nemažai vadinamųjų marksistų ar marksizmo simpatikų, kurie gana aktyviai pradėjo reikštis ir Australijos lietuvių bendruomenės tarpe". Tai oficialus Redakcinės Kolegijos nuosprendis. Šio leidinio pirmam puslapyje prie marksistų prijungiami ir kiti komunistų talkininkai. Ten rašoma: "Faktas įvykęs — turime būrį viešų komunistinių "bendrakeivių", savo veikla didžiai pasitarnaujanti komunistinei įtakai. Jų tarpe matome akademikų, buv. aukštesnių ir mažesnių (!) karių, aukštų valdininkų, netgi Tautininkų S-gos narių, jaunaliuvių vadų, o kas liūdniausia, jų tarpe matome buvusių ir esamų bendruomeninių vadovų". Tai atviras kvietimas pradėti įtarinėjimus.

Jei čia būtų teisybės, reikėtų už galvos imtis. Ačiū Dievui, kad tai tik karštilgės priepuolis.

Anot kolegijos vyrų, bendruomeniniai rinkimai nedemokratiški, o pati bendruomenė apsilėdusi, nes į kvietimus demonstruoti gatvėse "renkasi tingiai, nebeskaitlingai"...

Daug ką pasako ir išskaičiavimai, kurios grupės užkrėstos komunistinėm bacilom. Į tą iš lubų paimtą išskaičiavimą neįtraukti federacininkai, ateitininkai (skautams kitoj vietoj kluvo), voldemarininkai ar Geležinio Vilko vadai. Mat iš tų grupių laukiama daugiau paramos vykdyti bendruomenės valymą, "buržuazinių socialistų" demaskavimą ir t.t. O vistiek pagal Kolegijos mąstą, į komunistinių bendrakeivių eiles galėtų būti įrikuotas ir "Tėviškės Aidų" politinio skyraus redaktorius, kuris paskutiniame Katalikų Federacijos suvažiavime maldavo ne pykinti Maskvos.

Iš padorių žmonių galima būtų laukti, kad jie subjektyviai apkaltintų paremtų faktais, ir nurodytų, kas sudaro tą "būrį viešų" ir "nemažai" prisidengusių komunistinių "bendrakeivių". Deja, Kolegija, atrodo, išėjo iš betkokių padorumo ribų mesdama kaltinimus. Net ir priėmęs už gryną pinigą jų oficialiai skelbiamus tikslus, naudojant priemonių vistik negalėčiau pavadinti padoriom, nors komunistas man lygiai taip pat šlykštus, kaip ir jiems. Pasidavus jų išvedžiojimams, komunistinius lizdus tuojau bus galima surasti mūsų bibliotekose, įvairiose organizacijose ir institucijose. Rizikinga bus pasiskusti, gintis, ypač kad jau dabar prieš apšauktus "bendrakeivius" pradėtas vartoti ir fizinis smurtas.

• **PULGIS ANDRIUŠIS**, praleidęs ligoninėje keturias savaites, pareiškė apgailestavimą, kad jis negalės nieko ypatingo savo prieteliams pranešti. Gydytojų būrys, išcupinėjęs jį nuo galvos iki kojų, išleido iš ligoninės su bonkute tablečių ir pažymėjimu: chroniškas bronchitas. Tabletes, anot Pulgio, jau reikė ryti nuolatos.

• **APIE GRANDINĖLĖS GASTROLES** Pietų Amerikoje plačiai rašoma paskutiniame "Mūsų Pastogės" numeryje (27. 7. 1970). Informacijos užima beveik visą pirmą puslapį, kurio viršuje telpa vienas gastrolinių plakatų.

• **LIETUVIŲ DIENŲ LEIDINYS**. "Tėviškės Aiduose" keliamas sumanymas leisti Kanados lietuvių pavyzdžiu specialius Lietuvių Dienų leidinius. Lietuvių Dienos Australijoje organizuojamos kas antri metai. Leidiniuose siūloma talpinti skaitytas paskaitas, referatus, skaitytą grožinę literatūrą, įvairių meno ansamblių atliktus kūrinius, sportinius laimėjimus, bendruomenę liečiančius nutarimus, rezoliucijas ir t.t. Jame turėtų tilpti ALB Krašto Valdybos pranešimas apie Australijos lietuvių veiklą, o taip pat apžvalga atskirų kolonijų veiklą, duotos demografinės žinio, aptartos mokyklos, organizacijos, spauda.

• **LITUANISTINĖS PASKAITOS**. Melbourne gražiai veikianti Korp! Romuva š. m. liepos 25 d. pradėjo ciklą lituanistinių paskaitų, kurios skirtos daugiausia akademiniam jaunimui. Pradžiai numatytos keturios: Lietuvių ir latvių kalbos bei jų vieta kalbotyroje (Gintis Kaminskas); Lietuvių išeivijos literatūros apžvalga (J. Grigaitienė); Lietuviškos išeivijos prasmė (A. Zubras) ir Dabartiniai archeologiniai kasinėjimai Lietuvoje (A. Karazijienė).

VAIZDAI IŠ KANADOS ROMUVOS STOVYKLOS

Kanadoje įvykusios Romuvos stovyklos, kurioje stovyklavo 330 skautų ir skaučių, vadovybė. Stovi iš kairės: kun. Kulbis, Atkočaitienė, V. Karesiejus, A. Volungytė, G. Stripienė, A. Baziliauskas ir šaulys V. Keturakis.

Kun. S. Kulbis Romuvos stovykloje pašnekesy su Detroito skautais.

Stovyklautojų laivynas plaukia į ežerą.

Romuvos stovyklautojai užkandžiauja.

Romuvos stovyklos virtuvės personalas su vyr. virėja Gražina Stauskiene (pirmoji iš kairės). Baigiant stovyklą šeimininkės buvo iškviestos ir pagerbtos stovyklautojų.

Dalis Romuvos stovyklautojų. Vidury stovi vadovės Abromaitienė, Fidlerienė ir kt.

IŠ VISO PASAULIO

• Maskva paneigė Pekino kaltinimus, kad Sovietų Sąjunga grasinanti Komunistinei Kinijai. Sovietai įspėja, kad tokie tvirtinimai iš kinų pusės gali pakenkti sovietų-kinų pasitarimams dėl sienų klausimo išsprendimo. Pasak Maskvos Sovietų Sąjunga pagelbėjusi Kinijai ginklais, mašinomis ir maistu, bet niekad negrasinusi. Tai buvo pasakyta kinų laikrašty pasirodžius straipsniui, kad Sovietų Sąjunga mobilizuoja savo kariuomenę Kinijos pasieny ir organizuoja užpulti Kiniją.

• Amerikos laivynas sėkmingai išbandė iš povandeninio laivo paleistą Poseidono raketą. Tuoj po iššovimo Floridės pakrantėje prasidėjo lenktynės tarp sovietų laivo, buvusio toj apylinkėj, ir Amerikos karo laivų, dėl kai kurių skeveldrų išgrobimo, kurios pasiliko vandens paviršiuje tarptautiniuose vandenyse. Vos išvengta laivų susidūrimo, bet skeveldras vis dėlto išgriebė Amerikos laivas.

• Čekoslovakijoje sovietų invazijos priešininkai ragina rugpjūčio 21 d. boikotuoti krautuves, kinų teatrų, laikraščių, tuo atžymint dviejų metų sovietų invazijos sukaktį.

• Tchang Kai-čekas, atrodo, atsisakė nuo svajonės, kurią brandino dvidešimt metų, atsiimti kada nors kontinentalinę Kiniją. Paslapčiom jis demobilizavo 50,000 karių ir ruošiasi dar daugiau jų paleisti. Jo armija iš 600,000 vyrų buvo skirta kontinento užkariavimui. Ši kariuomenė mažinimą nutarta daryti įtaigojant prezidentui Nixonui, kuris tikisi susitarti su Pekinu ir nebenori toliau remti pinigais ir medžiagomis Formozoj įsitačiusią Kinijos tautinę vyriausybę.

• Portugalijos diktatorius Salazar, miręs prieš savaitę, turėjo asmenišką šnipą. Dar prieš susergant, nors ir jis neišdavo iš rūmų, jis žinojo visas smulkesnes ir gandas, kurie sklido Lisabonoje. Jo slaptojo agentu buvo Maria de Jesus Caetano Freire, kurią pasamdė kaip tarnaitę prieš keturiasdešimt metų. Tyli ir ambicinga, ji turėjo didelę galią ir jei norima buvo gauti pas diktatorių audienciją ar malonę, reikėjo kreiptis per ją. Ji buvo slapta susituokus su Salazaru ir turėjo iš jo dvi dukteris.

ŠIANDIEN IR RYTOJ...

(Atkelta iš 1 psl.)

aukų. Dvasinė akademija stokoja lėšų. Puikūs kunigai patriotai vargsta išblaškyti po svetimačių parapijas Amerikoje. Kunigų vienybė merdi ir tolydžio nyksta joje lietuviškos dvasios. Tai sako patys dvasiškiai.

Ir kada mes imame pavyzdžių prakilniuosius lietuvių dvasiškius: Tumą Vaižgantą, Maironį, Jakštą, Valančių ir Karevičių, kaninius Borisevičių, Rainį, Matulionį, Paltaroką... stotome elementarinį klausimą: ar šiomis sunkmečio sąlygomis jiems rūpėtų deklaratyvinė, pastatuose materializuota religija?

Su jais buvo ir liks visuomenė, apmaudingai matanti, kad ne tuo keliu einame už Lietuvos sienų.

NEĮTİKĖTINA, BET TIESA...

BULGARIJA, kuri dabar turi 8,2 milijonus gyventojų, pasistatė sau tikslą pasiekti 10 milijonų. Tačiau apskaičiavimai rodo, kad prie dabartinių gyvenimo sąlygų ir gimimų, reikėtų laukti iki 2000 metų. Tiek ilgai laukti komunistai neturi kantrybės ir sugalvoja pagreitinti gyventojų dauginimąsi.

Dar šio šimtmečio pradžioje Bulgarijotūkstančiui gyventojų gimdavo 30 vaikų, bet po II Pas. karo tūkstančiui gyventojų gimdavo tik 19, o šiaandien jau vos 14 vaikų. Tokiu būdu Bulgarijot, lygiai kaip Vengrijoje ir Rumunijoje, pasidarė Europoje žemiausias gimimų skaičius.

Sofijos vyriausybė pasiryžo su tuo kovoti. Gimusiems vaikams pašalpos pakeliamos nuo 16 iki 20 lei pirmam vaikui, nuo 40 iki 200 lei antram vaikui ir nuo 70 iki 500 lei (\$75.00) trečiam vaikui. Dabar visame krašte varoma stipri propaganda už "trečiųjų vaiką". Bet teorija vienas dalykas, o praktika kita. Pinigai ne visada suvilioja, tad parlamentas siūlo priimti įstatymą prailginant apmokamas atostogas motinoms po gimdymo. Gimdant pirmą vaiką moteriai bus duodama 120 dienų atostogų, gimdant antrą — 150 dienų ir gimdant trečią — 180 dienų (6 mėnesius).

Tačiau tėvų galvas kvaršina mintis ne kaip daugiau pasidaryti pinigų ar gauti daugiau atostogų, bet daug svarbesnė problema, būtent kokio aplinkoj augs jų vaikai ir kokia ateitis jiems rezervuojama?

Bet komunistai apie tai tyli...

DIRVA THE LITHUANIAN NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND
FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILNIS,
INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA ISEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METU \$7.00 • ATSKIRO
NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŲRA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAMIS PRASANT • PAVARDE PASIRASYTI
STRAIPSNIAI NEBŪTINAI ISREISKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

Tautos kančioms skirta literatūra

Gyvenimas mums atskleidė įdomų vaizdą. Kada Kankinių koplyčią Romoje buvo niveliuota į eilinę tikinčiųjų pasimeldimo vietą, ir Lietuvos kankinių vardas dinga iš reklamuoto didindingo, tartum tas vardas nebūtų pas Dievą tikru mūsų tautos kančių užtarėju, kitas ir įdomus fenomenas iškilo visuomenėje.

Tai yra kita koplyčia, kurią pastatė lietuviai rašytojai lietuvių tautos kankiniams. Tai Jurgio Gliados Aitvarai ir Giria, tai jo Agonija, tai Romualdo Spalio Rezistencija, tai Stefanijos Rūkienės Vergijos Kryžkeliose ir Vlodo Ramojaus Kritusieji už laisvę. Greta jų žada pasirodyti ir daugiau tragiškajai temai skirtų knygų. Tarp jų ir A. Kairio partizanijadai skirti romanai.

Tai yra, nelyginant tie vitražai, kurie įdėti į dvainės kankinių koplyčios langus, kad jos kankiniai tamsai amžinai šviestų laisvės kankinių priminimų šviesa.

Tai yra literatūra, kuri savo laiku "liberalėjančių" rėksnių buvo užguita, kaip "publicistika", kaip "pasenusios temos", kaip "neatskleidžianti žmogaus tematika". Tai, atrodo, slėgiant čia veikė rašytojus, kol spontaniškas laisvės vardu sukilimas apreiškė naujus kūrinius.

Dideliam išeivijos pateisinimui, kad patriotikos patoso liepsna ne tik neišblėso, bet, slėgiama ir užpučiama, dar aistringiau ima atsigauti, tenka pastebėti, kad ir Dirva turi savo leidinį, kuris išperkamas ne savaitėmis, bet dienomis (Agonija).

Tas pat buvo su daugeliu kitų. Pavyzdžiui, V. Ramojaus leidiniai nesiūsi ant knygų pardavimo lentynų.

Iš tikrųjų gi, partizanų, tautos kančių ir kovų, apmaudo ir didvyriškumo temos buvo ir bus dargi pasaulinėje literatūroje labiausiai vertinamos temos. Tų temų siužetuose kūrėjai

įmanoma atrasti visus tragedijos elementus, veikėjų charakterių nekasdienybę, ir žiaurią kasdienybę kartu. Tai yra kova dėl idealo, kuri skyriasi nuo kovos už asmenišką siekį. Ta kova iškyla virš buitinės literatūros.

Kai kas tai vadina partizanine literatūra. Bet tai netikslus atitikmuo tiesiai. Šiame termine tautos kova yra dominuojanti veikalo esmė.

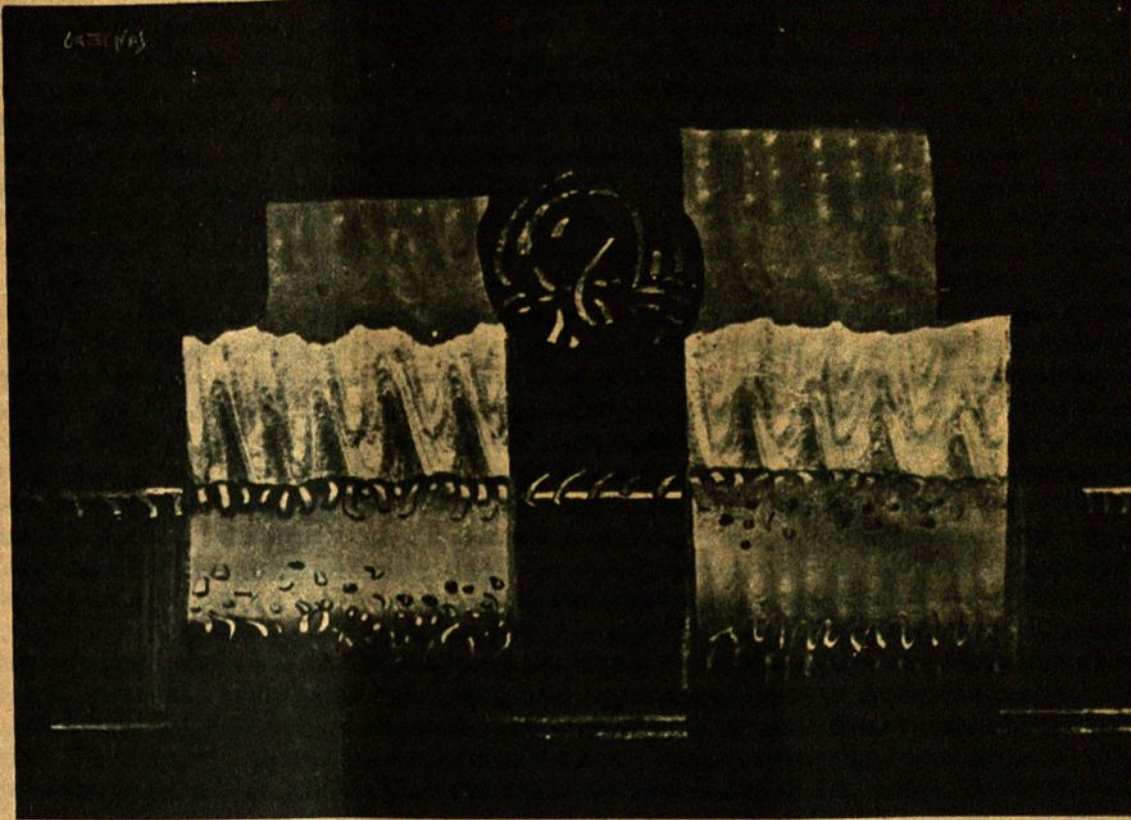
Taip Stefanijos Rūkienės memorialinis veikalas įeina į šią rubriką, kaip ir Romualdo Spalio Rezistencija, tik jų vaizdavimo būdas ir net literatūrinė aptartis gali skirtis.

Tokios literatūros ir (kai kada) lektūros prasmę labai gerai įsisamonimo priešas. Ten, pastaruoju laiku, masiniai ima rodytis jeigu ne romanai, tai bent apsakymai periodikoje, teigiantieji tarybinio kovotojo idealumą, neigiantieji ir dažnai šmeižiantieji lietuvių patrioto kovotojo idealus. Ten masiniai auklėjamas jaunimas eiti į miškus ir dėti vainikus ant bunkerio, kuriuose karo metu tūnojo arba žuvo tokie Lietuvos korpo didvyriai, kaip Vavilovas, Petrovas, Samočenko, Zingmanas (ir kt.). Visa tai sužinome iš iliustruotų žurnalų reportažų. Į tokius vainikų dėjumus nuveža iš Amerikos besilankančius jaunuosius turistus (žiūr. Gimtasis Kraštas).

Argi visa tai neįpareigoja kovoti už tiesą? Argi teisingai darė tie, kurie per dvi dekalas, tik pasirodžius pro-partizaniniam kūriniui, skelbė jį esant netikslų?

Pagaliau, kada literatūros, tautos kančiai iškelti, ėmėsi mūsų geriausi literatai, visuomenė pajuto pasitikėjimą savimi, savo egzilės prasme ir maldingai žiūri į naujus vitražus dvainėje savo KANKINIŲ koplyčioje.

Čia nereikia tūkstantinių įrašų, tik tos knygos jūsų knygynui.

L. URBONAS

Cycle "A"

MUMS NEI ŠILTA, NEI ŠALTA...

EMILJA ČEKIENE

Įpratimas — antras prigimimas, sako lietuviška patarlė, kurią mes laikome teisinga. Įpratimu vadiname ir lietuviškos spaudos skaitymą. Ne kartą teko girdėti pramuratorių viens kito klausiant, ar gavai šiandien laikraštį, nes pas mus neatnešė, o turėtume gauti.

Iš įpratimo norime gauti tą pačią priklausomą dieną kaip visuomet ateina, o paštu užvilkinus pykstame, nemėgstame vėlavimų, bet... mums nei šilta nei šalta, jeigu patys vėluojame su laikraščiu atsiskaityti arba vėluojame net savo pačių naudai skelbimus laiku pasiųsti, vėliau už tai kaltindami redakciją, kad laiku neatspausdino, nenorime atsilyginti net ir tada, kada parengimai puikiai pavyksta ir jų platus aprašymas prieš ir po su eile nuotraukų talpinami laikraštyje nemokamai pasitarnaujant vėl ateities parengimams bei organizacijai. Rengėjai džiaugiasi pasisekimu, geru pelnu ir toliau sėkmingai ramiausia sąžine tęsia savo veiklą. Ir taip daroma kiekvieną kartą. Dažna organizacija ar komitetas pamiega ant nusiškintų laurų, kol vėl kyla idėja ruošti naujam žygiui, norint savo organizacijos išdą papildyti. Po parengimo dėkojama visiems vienu ar kitu būdu prisidėjusiems darbu, auka ar atsilankymu, bet visai neprišimenama spauda, kurios ir tik jos vienos dėka parengimas pasiseka. Rengėjams nerūpi ne tik atsilyginti už skelbimus, bet net simboliškai auka už spaudos padarytas išlaidas darant jų nuotraukų klies, kai tuo tarpu spauda galėtų pasitenkinti ir be jų, tik kelionis eilutėmis pranešant skaitytojams apie parengimą. Visi jie žino, kiek panašios informacijos kainuoja amerikiečių spaudoje, o kuo gi šiuo atveju skiriasi mūsų?

Ne naujiena, kad organizacijos ir net pavieniai asmenys atlieka tikrai didelį bei reikšmingą ir naudų Lietuvai darbą, pav., dalyvauja tarptautinėje veikloje, vyksta į tokias konvencijas, kuriose iškelia mūsų tautos siekius, išleidžia pinigų kelionėms, aukoja savo brangų laiką. Jų pastangas vertiname ir mūsų siekiams, tačiau tuo sukeldama entuziazmą ir kituose tautiečiuose sekti jų pavyzdžiu ar bent paremti jų veiklą darbais ar aukomis, kad ji ir toliau būtų tęsiama. Sutinkame, kad organizacijų išdai ne visada pilni, tačiau,

jei atsiranda lėšų tiems didesniems žygiams atlikti, tai labai mažu procentu galėtų paremti ir spaudą, tą svarbiausią mūsų tautinės kovos ir išsilaikymo išeivijoje ginklą.

Anąmet Lapkričio 13 dienos žygiui pradėta skelbti spaudoje kreipiantis į lietuvių visuomenę materialinės paramos ir trumpu laiku rengėjų išdą buvo pripildytas net 65 tūkstančiais dol. Kaip jie visi pasiektų aukotojus be spaudos? New York Times už puslapio skelbimą tada paėmė apie 7 tūkstančius dol., o ką gavo

iš rengėjų lietuviškoji spauda?

"Metinės Draugo apyskaitos rodo, kad prenumeratos keliu surenkama tik pusė visų išlaidų. Kita dalis surenkama skelbimų ir kitais būdais", rašo Draugas š. m. birželio 22 dieną vedamajame. Manau, ne kitaip yra ir su kitais laikraščiais.

Tad kodėl skriaudžiama lietuviškoji spauda? Jei rengėjai nesusipras, tai mardės ne tik mūsų laikraščiai, bet ir pačių organizacijų veikla ir svarbiausia, kad tokių mūsų organizacijų vadovų dėka nukentės lietuvių išeivijoje.

Lietuvoje kolchozininkai raginami skubėti...

Okup. Lietuvos gyventojai š. m. liepos mėn. pradžioje ir vidury iš L. Brežnevo pranešimo Maskvoje, vėliau iš A. Sovieto nutarimo patyrė, kad priešingai Brežnevo teigimui liepos 2 d. jo pasakytoje kalboje, Sovietų S-gos komunistų partijos Centro komiteto plenumas neįvyks šiais metais, bet atidėtas kitų. 1971 m., kovo mėnesiui. Liepos 14 d. okup. Lietuva patyrė ir to plenumo darbotvarkę su Brežnevo ir Kosygino pranešimais. Tai liudijo — nieko naujo Kremliuje, vadai pasilieka tie patys.

Tačiau plenumo, kuris pagal nusistovėjusią tvarką turėjo įvykti šiais metais, atidėjimas bent pusmečiui tebekelia kalbas bei spėjimus. Panašiai, kaip vakaruose esą sovietinio gyvenimo stebėtojai, lygiai ir Sovietijoje bei jos pavergtuose kraštuose gyvena iš buvusių pranešimų ir taip pat iš okup. Lietuvoje vykusių partinių pasitarimų eigos patyrė svarbią atidėjimo priežastį: sovietinis režimas turi ūkinių sunkumų, reikalingos pastangos juos nugalėti.

Žemės ūkio vystymas — visų uždavinys — pažymėjo partija Vilniuje ir "Tiesoje" (liepos 12) nurodė į Vilniuje liepos 10 d. komunistų partijos sukvietą pasitarimą. A. Sniečkus pasitarime išsamiai kalbėjo apie maskvinio plenumo nutarimus, kurių grandinėje "pagrindinis klausimas — toliau didinti grūdų gamybą". Čia, pasak Sniečkaus, savo indėlį turį įnešti ir "Lietuvos žemės ūkio darbuotojai", kitais žodžiais — kolchozininkai, sovchozų tarnautojai. Okup. Lietuvai nustatytas 1971-1975 me-

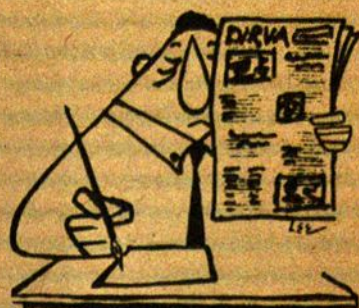
tams tvirtas valstybinių grūdų paruošų planas — 160,000 tonų. Maža to — kiekvienas kolchozas ir sovchozas privalo ne tik įvykdyti planą, bet per penkmetį "parduoti" valstybei mažžiausiai 35 proc. grūdų viršum plano padintomis kainomis. "Plano negalima neįvykdyti" — būvę pabrėžta Maskvoje, priminė Sniečkus.

Kiti reikalavimai, liečiant okup. Lietuvos kolchozininkus: žymiai geriau auginti technines kultūras (reikia daugiau cukrinių runkelių...), reikia didinti bendrąją bulvių, daržovių ir vaisių, gyvulininkystės produktų gamybą ir kt. Vilniuje pabrėžta: jau imamas priemonių auginti antis, žąsis ir kalakutus. Dar nusiškusta, kad mažėja avių skaičius, o karvių bandą reikia stengtis gausinti, nes pastaraisiais metais ji didėjusi nepakankamai.

Visa tai liudija: okup. Lietuvos kolchozininkų laukia naujos pastangos, nauji lenktyniavimai, nauja propaganda skubėti, kelti gamybą, nes... Maskva reikalauja ir ji ne veltui juk atidėjo partijos plenumą...

Tie žmonės, skaitydami ar per radiją išgirdę apie naujus reikalavimus žemės ūkiui, tegalėjo pasiguosti nebent viena vilniškojo pasitarimo užuomina, kažin kurio atstovo neįrašiusi pareikšta, būtent: reikalingos apgalvotos proporcijos, "siekiant visų pirma plėsti gamybą, kartu reikiama apmokant kolūkiečių darbą." Tie žmonės, žinoma, pagalvos, kad "visų pirma" reikalingas apmokėjimas, po to — gamybos plėtimas.

Kiekvienu atveju, jau dabar laukiama naujo parti-

Mums rašo

MINEJIMAS AKADEMIJA

Š. m. liepos mėn. 10 d. "Dirvos" nr., 3-me puslapyje patalpinta nuotrauka su linksmais dalyvių veidais, valgiais apkrautais stalais bei šventiška nuotaika ir po to nuotrauka padėtu parašu "Lietuvos okupacijos 30 metų minėjimo akademijos garbės svečiai", sukelia didelį nusistebėjimą.

Amerikos laikraščiai tą sukaktį vadina "Sad event", "No celebration day", "Sad commemoration" ir pan. Nei pati sukaktis, nei sukurta genocido paroda neduoda pagrindo jokiai šventei, o ypač tos sukakties džiaugsmingam minėjimui akademijai. Vertinama genocido parodos surošimą, nesuprantu, tačiau, ta proga surošyto "baliaus", kurio metu nufotografuoti dalyviai tokie džiaugsmingi, lyg švęstų Lietuvos nepriklausomybės atstatymą. Ar nebus tai gera medžiaga "Tiesai", o gal net ir "Šluotai", pasišaipyti, kaip iš tėvynės pasitraukęs "buržuazinis nacionalistinis elitas" linksmai mini Lietuvos okupacijos 30-ją sukaktį?

Birutė V. Sidzikauskienė

DEL LIETUVIŲ KALBOS STUDIJŲ CHICAGOS UNIVERSITETE

Š. m. Dirvos Nr. 55 buvo įdėta informacija, vardu "Pradedant lietuvių kalbos studijas Chicagos Universitete". Joje pasiremta spaudai duotu pasikalbėjimu su manimi, praleidus kai kuriuos klausimus su jų atsakymais arba ir tam tikras mano atsakymų vietas, ypač kur suminimos teigiamos lietuvių kalbos studijų į Chicagos Universitetą įvedimo pasekės ar kviečiama visuomenė studijų reikala paremti. Dėl tų priežasčių šios informacijos skaitytojai tegalės susidaryti vienašališką ir iškreiptą mano pasisakymo apie tas studijas vaizdą.

P. Jonikas

jos pareigūnų šauksmo bei įkyrių raginimų, nes juk ir pasitarime pabrėžta: "svarbiausias uždavinys — išaiškinti TSKP CK Plenumo nutarimus kiekvienam respublikos darbo žmogui..." Tie aiškinimai nebe naujiena, jų bus ne tik šiomet, bet ir kitais metais ir vėliau... (ELTA)

GAUNAMA DIRVOJE IR PAS PLATINTOJUS

REZISTENCIJA

ROMANAS

R. SPALIS

Kaina \$6.00

Pasiskubinkite įsigyti

AGONIJA

DIRVOS ADMINISTRACIJAI
6907 Superior Avenue
Cleveland, Ohio 44103

Siunčiu dol., už kuriuos prašau atsiųsti:

..... egz. J. Gliados romaną "AGONIJA".
Kaina 5 doleriai.

Pavardė ir vardas

Adresas

LAISVĖS KOVŲ PĖDSAKAI

Laisvės kovų laikotarpy ir pačiame įkaršty dar buvau Sibire ir Lietuvoje negyvenau. Grįžusi tėvynėn, radau dar tebegaruojantį nekaltai pralietą mūsų narsiųjų laisvės gynėjų kraują. Sudegintų sodybų pelenus tebenešiojo šiaurūs vėjai. Dar buvo neužžėlę katorgon ištremtųjų takai. Apie buvusias sodybas stūgavo likę be šeimininkų alkani šuneliai.

Apie miško brolių kovas sužinojau iš žmonių pasakojimų. Kalbant apie jas, beveik kiekvieno lietuvių akyse sužibėdavo ašaros. 1944 metais visas Lietuvos patriotinis jaunimas ir pusamžiai vyrai išėjo miškuosna. Vieni bijojo suėmimų ir išvežimų Sibiran, kiti nenorėjo stoti komunistinėn armijon ir beprasmiškai mirti už ruošiamą visoms tautoms vergiją, tretį pabūgo kalėjimų ir žiaurių tardymų, o svarbiausias akstinas buvo tėvynės meilė, nes jie tikėjo Lietuvos laisve. Miškuose jie susiorganizavo, veikė, kovojo ir mirė... Jų kovos buvo gerai organizuotos ir siekė visus pavergtos tėvynės kampelius.

Lietuvos ūkininkija labai nenoriai stojo į kolūkius. Komunistinis aktyvas juos varu varė ir žiauriai prievartavo. Čia mūsų žemdirbiams talkon atėjo miško broliai. Uolesnius ūkininkų varovus jie perspėdavo, o aktyvistus sunaikindavo.

Partizanai sutvarkydavo ir aršiausius komunistus. Čekovos kolūkio, Ariogalos apylinkė, pirmininku atsiuntė kažkokį Mikalaušką. Jis buvo labai aktyvus ir visus žiauriai spaudė stoti kolūkin. Tam pačiam kolūkiui priklausė ir šliužių kaimas. Šio kaimo gyventojai visą laiką buvo patriotiškai nusiteikę, mylėjo savo žemę, buvo užsispyrę lietuviai ir labai vieningi. Kartą, religinės šventės metu, visas kaimas neatėjo į darbą. Kolūkio pirmininkas nusiuntė agronomą paraginti. Žmonės neklausė. Tada nujojo pats pirmininkas. Atsirado du uniformuoti milicininkai ir Mikalaušką nušovė. Pirmininkas buvo iškilmingai palaidotas, o kaltininkų dar ir dabar tebeieško. Kitas pirmininkas buvo kiek skalbamesnis, ir žmonės aprimo.

Tačiau tame kolūkyje dar ir dabar skamba šitaip:

— Kur šiandien arsimė?

— Račynėje!

Račas buvo stambus ūkininkas ir Sibiran išvežtas mirė. Išnyko ir visa jo šeima.

— Kur sėsime rugius?

— Gaižauskynėje!

Visa Gaižauskų šeima žuvo. Keturi sūnūs krito, begindami savas sodybas. Motina, netekusi vaikų, mirė iš skausmo, o tėvas pasikorė.

— Kur vesime arklius naktigonėn?

— Į Ramanauskynę!

Visa Ramanauskų šeima žuvo Sibire. Grįžo tik vienas sūnus Antanas.

Taip lietuviai sąmoningai nori išlaikyti žuvusiųjų savo kaimynų atminimą. Žinoma, komunistams tas labai nepatinka.

Tai šitaip dabar girdisi mano gimtajame kaime. Ir gerai būtų, kad ilgesniam laikui išliktų toks vardinis vietų pavadinimas nekaltai žuvusiems atminti.

Dažnai partizanai sudraudavo išsišokėlius. Jie neduodavo per daug linksminis ir jaunimui, nes upeliais liejosi kraujas ir lietuviui nespėdavo nudžiūti ašaros. Kartą vieno kaimo jaunimas surengė vakaruškas ir linksminosi. Atėjo į tas vakaruškas ir laisvės kovotojai. Apsidairė ir sako:

— Tai ką, labai linksma? Džiūgaujate, kada mūsų tauta žudoma ir naikinama, kada tėvynės šiluose nespėja džiūti brolių kraujas.

Ir liepė ten buvusiam vienam seniokui nusimauti kelnės. Tas drebėdamas įvykdė įsakymą, o visos vakaruškose buvusios merginos turėjo jam bučiuoti į nuogą užpakalį. Miškinių įsakymą stropiai įvykdė drebėdamos.

Partizanai neduodavo rusams ir komunistams pasisavinti išvežtųjų ar pabėgusių į užsienius sodybų ir jose apsigyventi. Mūsų senukas tėvas tik su lazduote iš ūkio buvo išvartytas visiems keturiems vėjams pūsti, o ūkyje apsigyveno maskolis. Vieną naktį atėjo iki dantų ginkluoti miškiniai ir klausia rusą:

— Kas čia gyvena?

— Fomka, — atsako rusas.

— O kas šį namą statė?

— Čia Rūkų sodyba, — atsako jau drebėdamas Fomka.

— Tai kodėl tu gyveni svetimuose namuose? Duodame tris dienas laiko išsikraustyti. Ateisime patikrinti ir, jei rasim dar čia, labai gailėsies savo neklusnumo.

Ir maskolis išsikraustė, o namas trejis metus stovėjo tuščias. Tik jau daug vėliau namą perėmė vietos švietimo skyrius, nugriovė ir nuvežė į Stelmužę. Dabar jame gyvena Stelmužės vidurinės mokyklos mokytojai.

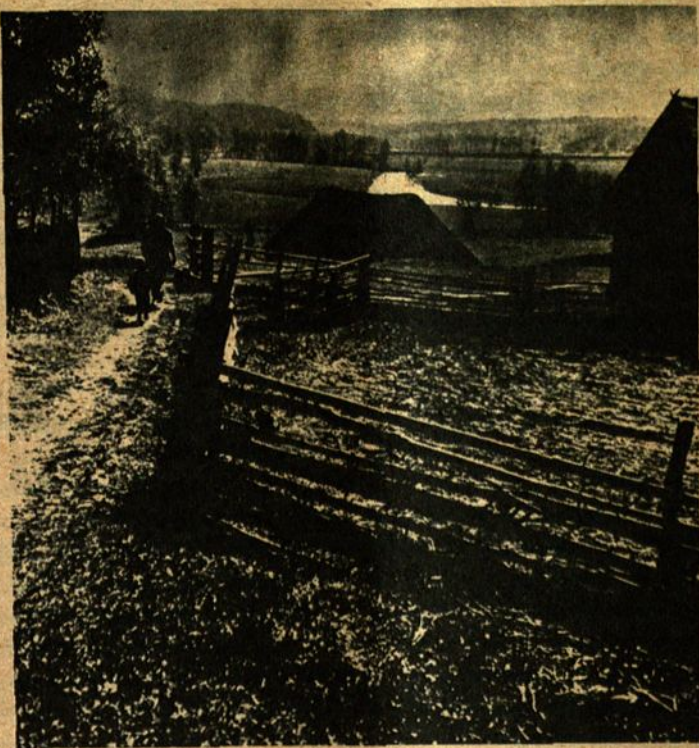
Aplankau Stelmužę ir savo namą. Stovi apleistas, nedažytas. Niekas nepakeista, tik vienas langas naujai iškirstas. Atsisėdau prie namo pailsėti, pasidairyti ir "pasidžiaugti" komunizmo "teisingumu".

Išėjo mokyklos direktorius ir klausia, ko aš čia slampinėjanti. O aš jam atsakiau, kad atėjau aplankyti ir pasižiūrėti savo namo. Tai kas aš tokia būsianti? Tuomet jam priminiau: "Tai nejaugi nežinote, ir kieno name gyvenate?" Direktorius tuojau sumetė: tai, girdi, Rūkienė, grįžote. Jis mane paguodė, kad namas yra patekęs švietimo administracijos rankosna ir liko nesudegintas, tai reikia tik džiaugtis. Nieko aš jam neatsakiau, tik su panieka pasižiūrėjau ir sarkastiškai nusišypsojau.

Stefanija Rūkienė

GRĮŽIMAS
Į LAISVĘ

IŠTRAUKA IŠ SIBIRO TREMTINĖS ANTROJO
TOMO ATSIMINIMŲ. KNYGA IŠEINA IŠ SPAU-
DOS RUGSĖJO MĖNESĮ.

Stelmužė beveik nepasikeitusi. Tebestovi dar istorinė, tik kirviais statyta bažnytelė ir senasis ažuolas. Čia retkarčiais iš Imbrado atvažiuoja kunigas ir atlaiko pamaldas. Senelis ažuolas, kuriam jau per du tūkstančius metų priskaitoma, negaluoja. Medis prižiūrimas, uoksai skarda aplopyti. Aptvertas tvorele, padaryti ir suoleliai ekskursantams pailsėti. Šermukšnis ažuolo tarpšaky išaugęs didelis ir storas, o palikau aš jį tik grėbliakočio storumo. Ažuolas merdi. Viena viršūnės šaka, o jų yra trys, jau be lapų ir džiūsta.

Stelmužės ūkio centre įsteigta vidurinė mokykla. Tai buvusi Repšių šeimos nuosavybė.

Dar vienas šiurpus momentas iš partizanų kovų. Išvarė vieną ūkininką vežti dviejų nukautų miško brolių. Enkavedistai spėjo, kad tai gali būti jo sūnūs. Žuvusiųjų kūnus suvertė į vežimą, o vežėją privertė atsistoti ant jų galvų. Ir tas tėvas išlaikė baisų skausmą savo širdyje, nepravirko, nepasiviro ir budeliams neparodė, kad tai jo vaikai vežami.

Kritusiųjų lavonus atveždavo į miestelių turgavietes ir ten pamestus išlaikydavo po kelias dienas. Šnipeliai stebėdavo, ar kas nors praeidamas pro šalį nepravirks, neišsидуos. Atpažintųjų šeimas ištremdavo Sibiran, o sodybas sudegindavo. Žuvusius išniekindavo dar ir todėl, kad žmonėms įvartų daugiau baimės. Tėvai neprisipažindavo savo vaikų.

Žuvo trys broliai Plėtos. Tai buvę mano mokiniai. Juos ir šiandien matau: klasėje sėdi prieš mane keturi mieli berniukai ir, rankutėmis pasirėmę smakriukus, susikaupe klausosi Lietuvos istorijos didvyriškų padavimų. Trys iš jų mirė, atkakliai gindami nuo priešų savo gimtąją gūžtą ir Lietuvą. Kas tada galėjo minti tokią žiaurią jaunųjų ateitį? Gal net ir laumės nežinojo?

Kai kur partizanai labai brangiai parduodavo savo gyvybes. Keturi broliai ilgai kovojo Dubysos pakrantėse su šalies okupantais. Jie turėjo geras slėptuves, buvo labai gerai ginkluoti ir daug priešų sunaikino. Puldavo net ir mažesnius kariuomenės būrelius, vieškeliais praeinančius. Pagaliau buvo susekta po tvartais jų slėptuvė ir ten gvyi sudeginti.

Pavieniai partizanai dar ilgai laikėsi. Keitė gyvenamąsias vietas, vardus ir pavardes. Daug kas paklausė komunistinės "gegutės" balso, patikėjo jų amnestijoms ir grįžo iš miškų. Neapdairieji taip ir pateko enkavedistų spąstuosna. Dar ir dabar jie persekiojami, aiškinami, ruošiami jiems paradinės bylos ir pagaliau sušaudomi.

Vienas partizanas iš Paginėvio patikėjo amnestijai, grįžo iš girios ir pasidavė saugumui. Tačiau jo į namus nepaleido. Kur tau sugriebęs velnias dūšią paleis. Tuojau pradėjo tardymą ir primygtinai reikalavo išduoti kovos draugus ir jų slėptuves. Pamatė vyras, kad čia ne amnestija, bet masalas pelytei privilioti. Progai pasitaikius pabėgo ir grįžo pas kovos draugus į miškus.

Apsukresnieji sugebėjo išsigelbėti ir šiandieną ramiai gyvena. Bet apie jų kelius į saugias vietas dar negalima šnekėti.

Dabar Lietuvoje apie miško brolius viešai šneka, kad tai buvo banditai, bet dažnai ant jų kapų ar žuvimo vietose kruvinai pražysta mylinčios rankos pasodintos gėlytės.

1944-1952 metų mūsų tautos laisvės kovos neturi sau pavyzdžio tautų istorijoje. Tai tikras mirties šokis. Viskas čia kartu maišėsi: tėvynės meilė, kerštas, išdavimas, aukščiausio laipsnio niekšybė ir šventa pareiga tėvynei. Greta brolio kovojo jo sesuo, greta my-

limojo žuvo jo sužadėtinė ir amžiams jie susijungė bendrame kraujo klane.

Greta laisvės kovotojų dažnai sutinkami ir mūsų tautos dvasiškai. Žuvo ir jie tautos didvyrių gretose. Daug nukankinta laikiuose Lubiankos ir Butirkų požemiuose. Ir už ką? Ar kad jie ėjo Kristaus keliu ir šventyklos palėpėje priglaudė savo nukraujavusį brolių? Ar kad mirštančiam partizanui užspaudė kraują pasrūvusias akis ir palydėjo jo sielą amžinybėn? Ar pagaliau už tai, kad ir jie savo dalį atidavė gimtajam kraštui? Jie kilniai suprato, kad dvasiškio drabužis neatpalaiduoja nuo pareigos tėvynei.

Visi miškiniai buvo didžiausi patriotai ir smarkūs kovotojai su rusais ir komunistais. Jų buvimas kėlė Lietuvos priešams baimę ir nerimą. Jie kovojo ir laukė pagalbos, bet pažadai nebuvo ištesėti. Tauta ir šiandien su širdgėla apie tai kalba. Tais laikais visa Lietuva buvo pavirtusi Pilėnais.

Sena čigonė miestelio turgavietėje apžiūrinėja pamestus ir sužalotus Lietuvos partizanų kūnus. Tuojau prisistato stribas ir klausia ar ji jų nepažįstanti. Senu-tė ramiai atsako: "Taip, gerai juos pažįstu, tai mano ir tavo broliai".

Mūsų tautai bolševizmo padaryti fiziniai nuostoliai yra milžiniški ir sunkiai apskaičiuojami. Sakoma, kad vien tik partizanų laisvės kovose žuvo apie trisdešimt tūkstančių. Tai tik spėliojimai. Buvo vienas kunigas, kuris vedė grįžusiųjų iš Sibiro registraciją. Jis domėjosi žuvusiais Sibire, kalėjimuose ir miškuose ir bandė juos surašyti. Ar jam tas darbas bent iš dalies pavyko, sunku būtų pasakyti. Žmonės bijodami tylėjo ir jam menkai talkininkavo. Tačiau reikia tikėtis, kad šis tas bus palikta teisingam ir bešališkam istorijos teismui.

Grįžusi į tėvynę pasidariau drąsesnė, nes čia visi žmonės savi ir dauguma nuoširdūs, nors budrūs ir pirmąja pažintimi nepasitiki.

Braidau po tėviškės laukų kraujuotas rasas, ieškau žuvusių laisvės kovotojų pagiriais išsimėčiusių kauburėlių, siūlausi motinoms talkon juos atkasti ir sūnelių kaukeliu slapta palaidoti kapuose. Vienos paklauso, o kitos pasižiūri baimės pilnomis akimis ir tyliai nubraukia gailią skausmo ašarą.

Tragiškai pasibaigusios laisvės kovos tautą prislėgė sunkia nevilties našta. Lietuviai, įbauginti mirties siaubo, tapo tyliais, užsidariusiais ir pradėjo strai-gės ar bailaus zuikelio gyvenimą.

NEPATIKIMAS ELEMENTAS

Visi žmonės, kurie turėjo politines bylas, kurie grįžo iš darbo stovyklų, iš kalėjimų ir iš tremties, kurie susirašinėja su užsieniu ir kurie gauna siuntinius, yra surašyti į tam tikrus sąrašus.

Vienu laiku buvo tarptautinis įtempimas. Tai buvo juntama ir Kaune. Vienas asmuo man patarė išvažiuoti iš miesto. Jis žinojo, kad įstaigų viršininkams ir fabrių direktoriams yra įteikti vokai su nepatikimų žmonių pavardėmis ir duotos instrukcijos laukti įsakymo ir, gavus jį, tuojau vykdyti.

Žinojau, kad buvo praveisti bandymai, per kiek laiko galima surinkti visas Kauno auto mašinas ir autobusus. Tai girdėjau iš patikimų transporte dirbančių žmonių. Viskas buvo paruošta nepatikimam elementui išskirti ir izoliuoti.

Nepatikimo elemento ir asmenų, pabėgusių į užsienį, bylos yra stropiai saugomos.

Kiekvienas Lietuvos gyventojas turi prisiregistruoti milicijoje. Tam reikia susirasti butą, kad kiekvienam šeimos nariui išeitų po devynis kvadratinis metrus gyvenamo ploto, neišskiriant ir vaikų. Be to, reikia gauti vykdomajame komitete leidimą prisiregistruoti. Ypač sunku prisiregistruoti didesniuose miestuose. Kartais ieškoma net didžiūnų užtarimo, jei minimos įstaigos neregistruoja.

Labai sunku prisiregistruoti buvusiems tremtiniam ir politiniams kaliniams. Kai kam, atlikus bausmę, visai neleidžiama grįžti į Lietuvą. Kitiems neleidžiama apsigyventi didesniuose miestuose, kaip Vilnius, Kaunas, Klaipėda, šiauliai.

Atlikus bausmę, išduodami pasai. Buvusiems "nusiakalteliams" išduodama specialios pasų serijos su tam tikrais ženklais. Pasų savininkai apie tai nieko nežino, bet partija ir milicija turi slaptus aplinkraščius ir žino, kaip elgtis su tų pasų savininkais.

Vienas lietuvis grįžo iš darbo stovyklos ir norėjo Kaune apsigyventi. Saugume susirado gerą pažįstamą, užimantį aukštą postą. Nuėjo pas jį įstaigon su prašymu prisiregistruoti. Tas jam liepė užteiti kitą kartą, nes jis turįs dar kai ką išsiaiškinti. Užėjus antrą kartą, pareigūnas atrakino geležinę spintą ir parodė jo bylą. Tuomet žuvo visos viltys Kaune apsigyventi, nors anam tremtiniui norėta padėti.

Vėliau minimas asmuo prisiregistravo mažesniame miestelyje ir ten apsigyveno. Panašių istorijų yra ir daugiau.

Kai kas matė savas bylas ir buvo pats sau liudininku, patvirtindamas ar paneigdamas byloje įrašytuosius kaltinimus. Tos bylos kažko laukia ir jų savininkai laikomi ataskaitoje.

Žinau ir tokių kuriozų. Tėvui su vaikais leido apsigyventi Kaune, o žmonai neleido ir Lietuvoje apsigyventi. Ana moteris čia gyveno zuikeliu kelis metus. Ateina, aplanko šeimą ir vėl slepiasi pas gerą ir patikimą kaimyną. Tik po trejų metų per gerus pažįstamus ir su kyšiais pavyko jai prisiregistruoti.

Dažnai komunistai kalba apie laisvę, bet jų žodžius lydi juodi, slapti aplinkraščiai ir instrukcijos. Žmogus vaikšto po įstaigas ir niekaip negali sutvarkyti savo reikalų: tai šis negerai, tai tas blogai, atėik kitą kartą...

J. GRAUDA

Apie tai, kaip atgrasyti mūsų jaunimą nuo komunizmo

Antai, mūsų Chicagoje De Paul universitete, susirinko būrelis studentų (lietuvių) ir norėjo įsteigti savo klubą. Klubo jie neįsteigė, bet iki vėlybo vakaro žiūrėjo filmus. Filmų buvo tarybiniai: Lietuviškos vestuvės, Poetas, Nemuno žiotyse.

Patyręs tai senimas rimtai susirūpino, kaip atgrasyti jaunimą nuo komunizmo? Juk prisiziūrėję tokių filmų, mūsų jaunieji galės neklausyti veiksnių ir imti militauti prieš autoritetus.

Slaptame pasitarime priimtas išganingas projektas:

Jeigu mūsų technokratiname amžiuje sugriaušime jaunųjų pasitikėjimą tarybine technokratija, pergale bus mūsų, senimo, pusėje!

Idėją pagimdė tikras atsitikimas, kurį mūsų korespondentas taip mums pristatė:

Viena mamytė (ex-dipi partijos) sielojosi, kad dukrelė, augdama Amerikoje, ims sau ir lietuvės, ištautės, ir tada praras lietuviška visuomenės sutę lėlijėlę. Mamytė parūpino lėlijėlei ilgas atostogas Krašte. Lėlijėlė nusikrėdo Kraštan ir leido ten ilgas atostogas. Visą laiką atlietuvėdama, lėlijėlė rašė mamytei atvirukus.

... Gražu ... Pasakiška ... Draugiškas jaunimas ... Pamilau savo kraštą ... Taip bylojo oro paštu atskrendą atvirukai.

Visą laiką atlietuvėdama, lėlijėlė laiku pamatė, kad lietuvių tauta stovi vieno naujo savo nario atvykimo išvakarėse. Vieną dieną lėlijėlė nesiuntė mamytei atviruko oro paštu, bet pati atskubėjo oro keliais.

Tai buvo jau amerikinės patriotikos gestas: atimti vieną būsimą dūšią Tarybų Sąjungai, ir padidinti Amerikos populiaciją.

Vėliau paaiškėjo, kad tarybiniai pills yra good for nothing.

Čia ir glūdi didžioji idėja: jaunimas ima nepasitikėti tarybine technokratija.

Kas norės vyksti ir gyventi krašte, kur tarybiniai farmaceutai šitaip įklampino mergaitę?

Todėl, kas žino tą istoriją, jau sarkastiškai žiūri į Krašto peizažo filmus. Ir vos tik pamato idiliškame peizaže gandrą braidžiojant po balą, visi prunkščia juokais. Tai man kraštas, kurį tėvai gyrel! O kokia gi ten farmaceutikos produktų kokybė! Kas susigundys į ten vyksti, kad ir porai dienų?

Todėl reikia rasti lėšų (ir kur tie mūsų fondai?) paruošti filmus tos lėlijėlės istorijos motyvais. Tai parankiausias būdas gelbėti mūsų jaunimą nuo komunizmo.

Prieš metus įvykęs bendruomeninkų susirinkimas Philadelphiaje, lietuviškos radijo programos reikalus svarstyti. Iš kairės: H. Savickas — progr. vedėjas; inž. V. Volertas, J. Skladaitis, V. Muraška, inž. J. Ardys, G. Surdėnas, inž. A. Gečys, V. Šalčiūnas, J. Gaila ir inž. V. Gruzdis. V. Gruzdis — puotauka

DAR APIE PHILADELPHIJOS RADIO VALANDĖLĘ

Čia noriu dar kartą pakalbėti apie lietuviškąją radijo programą Philadelphiaje Bendruomenės Balsą, kuris yra pilnoje globoje ir atsakomybėje LB Philadelphiajos apylinkės valdybos ir apie tos programos ilgametį vedėją ir pranešėją (Redakciniam Kolektyvui jau seniai išsibarsčius ir kito nesudarius) Henriką Savicką.

Lietuviškoji programa Philadelphiaje pradėta transliuoti 1953 m. vieną balandžio sekmadienį, bet laikui bėgant, nuo sekmadienio mestasi į šeštadienį, grįžta net į penktadienį, pagaliau vėl ilgam laikui įsikibta į šeštadienio popietę. Ne tik laikas keitėsi, bet ir stotis.

Vienu laiku turėtume Redakciniam Kolektyve dirbo žymūs mūsų intelektualai, o taip pat netruko programos pranešėjų ir kitų — jų skaičius sukosi apie 36 žmones. Vėliau tokia graži darbininkų santalka kažkaip ėmė ir sunyko ir tik dar gera, kad bėdoje dar koks jų sutinka ateiti pagalbon. Dabar Bendruomenės Balso globėjai apylinkės valdybai ir kitiems geros valios lietuviams neatstoja rūpestis, kad lietuviškojo žodžio transliacija radijo bangomis dėl nenugalimų kokių kliūčių nenustotų veikusi.

Žmogus — keistas tvaryns, jam, iš tikrųjų, lengva nepastebėti, lengva prie daug ko priprasti. Nei vienos savaitės programa pati savaime nesusidėlioja. H. Savickas (kartais jis ką prisimaldauja padėti) žemaitišku užsispyrimu veža nelengva lietuviškosios radijo programos vežimą duobėtu keliu.

Kaip Dirvoje š. m. gegužės 20 d. priminiau ir nuširdžiai palinkėjau H. Savickui nevargti, susimėdžioti kad ir "nespecialistas" tam darbui sudarant Redakcinį Kolektyvą šalia

turimo Bendruomenės Balsui remti finansinio komiteto, kurio priešaky atsistojo energingas talkininkas ir gerų darbų rėmėjas Algirdas Jonys, buvau užsiminęs ir apie Bendruomenės Bal-

so archyvo sutvarkymą bei viso kito turimo turto k. a. aparatūros, muzikos ir dainų plokštelių, įkalbėtų magnetinių juostų krūvas ir k. ir po aštrios apžiūros padaryti inventorizaciją. Šitas mano priminimas iki šiol nesulaukia atgarsio. Tik sybį H. Savickas išdidžiai prakalbėjo šitaip: "manai, tokius dalykus ką rašei imi kas dėmesin — liks viskas po senovei kaip buvo."

Čia jo toks nuosprendis man "fanaberija" pakvėpėjo. Atseit, tas brangus visuomeninis turtas turės ir toliau likti tokia išmėtyme po namo užkampius stovyje.

Didžiai vertinu jo užsispyrimą ir kietą ištvermę nelengvame darbe, kai per dienų dienas trūšiant darbovietėje nemažai jėgų išsenka. Jį neretai apgailiu matydamas vieną išskirtiną charakterio bruožą siekti

(Nukelta į 6 psl.)

JEI JŪS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ — DOVANAS Į LIETUVĄ IR VISAS SOVIETŲ SĄJUNGOS DALIS NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI ŽINOMOS FIRMOS PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, Inc.

(Licensed by Vnešposyltorg)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

Tel. (212) 581-6590
(212) 581-7729

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės; jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų. Firma—skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

• ALLENTOWN, PA. — 126 Tilghman Street	HE 5-1654
• BALTIMORE, MD. — 1900 Fleet Street	DI 2-4240
• BROOKLYN, N.Y. — 1536 Bedford Avenue	IN 7-6465
• BUFFALO, N.Y. — 701 Fillmore Avenue	TX 5-0700
• CHICAGO, ILL. — 1241 No. Ashland Avenue	HU 6-2818
• CLEVELAND, OHIO — 1028 Kenilworth Avenue	PR 1-0696
• DETROIT, MICH. — 11601 Jos Campau Avenue	365-6780
• FARMINGDALE, N.J. — Freewood Acres	363-0494
• HAMTRAMCK, MICH. — 11339 Jos Campau Avenue	365-6740
• HARTFORD, CONN. — 122-126 Hillside Ave.	249-6216
• JERSEY CITY, N.J. — 219 Montgomery Street	HE 5-3363
• LOS ANGELES, CAL. — 107 So. Vermont Avenue	DU 5-6550
• NEWARK, N.J. — 378 Market Street	MI 2-2452
• NEW YORK, N.Y. — 78 Second Avenue	OR 4-154C
• PHILADELPHIA, PA. — 631 W. Girard Avenue	PO 9-4507
• RAHWAY, N.J. — 47 E. Milton Ave.	381-8997
• SO. BOSTON, MASS. — 396 W. Broadway	AN 8-1120
• SOUTH RIVER, N.J. — 46 Whitehead Avenue	CL 7-6320
• SYRACUSE, N.Y. 13204 — 515 Marcellus Street	475-9746
• TRENTON, N.J. — 1152 Deutz Avenue	EX 2-0306
• UTICA, N.Y. — 963 Bleecker Street	RE 2-7476

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIKAS & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYNS MODERNIŠKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

Špionažo Kazas

Pierre Nord (4)

Bet kitą rytą neišsivaizduojama scena įvyko Orly aerodromo laukiamos salėje. Annabela 9 val. 30 min. ryto jau stovėjo prie durų, vedančių į lėktuvą, turėdama tik vienintelį norą paskutinį kartą pamatyti tą, kurį mylėjo labiausiai už viską pasaulyje. Jis ėjo tarp dviejų kūno sargų per dvidešimt žingsnių nuo jos, paskendęs savo mintyse, nieko nematydamas. Tačiau kaž kokio nujautimo pagautas pasuko galvą į ją ir sekundei stabtelėjo, bet vėl greit susitvarkė ir paskubino žingsnius, palikdamas per porą žingsnių savo sargus. Paskui staiga apsisuko ir kumštini partrenkė žemėn kairėje ejuosį saugumietį, paskui antrą smūgį davė į dešinę ir pasileido bėgti atgal. Abu saugumiečiai pasiliko gulėti ant žemės. Žmonės tuoj išsiskyrė, bet duris pastojų sovietinio lėktuvo palydovė, stambaus sudėjimo moteris, kuri pakėlė koją spirti Vlasovui į pilvą. Tačiau šis sugriebė jos koją ir pakėlė taip aukštai, kad perplėšė sijoną.

Kol pirmas susijaudinimo momentas praėjo, Vlasovas jau buvo lauke, sekamas Annabelos ir abu pasileido į automobilių aukštelę, kur buvo palikas Annabelos automobilis.

9 val. 55 min. Vlasovas jau buvo saugioje vietoje, kur sovietų ranka nebegalėjo pasiekti. 10 val.

jis pasiprašė Amerikos prieglaudos ir kitą rytą kartu su Annabela išskrido į New Yorką.

CIA psichologinis departamentas stengėsi nustatyti Vlasovo tikrąją pabėgimo priežastį ir išaiškinti iki kokio laipsnio galima bus juo pasitikėti. Kodėl jis pabėgo? Į šį klausimą sunku buvo rasti atsakymą, nes iš raporto matėsi, kad Vlasovas buvo labai protingas, sveikas kūnu ir dvasia, išdidus ir ambicingas, sugebąs savo nervus kontroliuoti. Klausinėjamas jis aišku nepasakė visų savo pabėgimo motyvų. Buvo sunku sutikti, kad šis donžuanas staiga pamestų galvą dėl Annabelos. Pagaliau, būdamas ištikinęs komunistas, net fanatikas ir aparachikas, kuriam prieš akis stovėjo aukšta karjera, staiga viską paneigtų ir pereitų pas priešą. Nors, pasako jo, KGB jį laikė "juodajame sąraše" bet pas GRU jis buvo laikomas gambiausiu ir net favoritu į armijos žvalgybos vadovybės postą. Į klausimą kas jį privertė bėgti į Vakarus, jis kaip ir galima buvo tikėtis atsakė "Tai ne iš karto buvo apsispręsta. Aš daug galvojau". Ir tuoj su truputį ironijos pridėjo: "Aišku, tuo jūs nepatenkinti, kodėl aš nepasakiau, kad tai padariau dėl moters kurią myliu. Aš neatsisakiau įtarimo, kad Annabela gali turėti ryšių su jumis".

Psichologinis departamentas priėjo išvados, kad į jį galėjo turėti įtakos paskutiniai įvykiai Čekoslovakijoje. Čekų laisvės troškimas galėjo pažadinti ir jame laisvės idealą. Ekspertai savo raporte įrašė: Kuo daugiau mes su juo kalbėjome ir gerėme, Vlasovas mums priminė kalbą sovietų šnipą Penkovsky (GRU plk. Oleg Penkovsky, sušeltas dirbęs vakarams, buvo sušaudytas 1963 m. Maskvoje).

Abu ambicingi, ir sulaukę keturiasdešimt metų bižo pasilikti pulkininkais, abu unsivylę ir pilni pagiežos režimui. Vienas ir kitas megalomanai, nenorį tarnauti be garbės, užtenkamai egocentiški ir karšti, iešką atsikėrėjimo dėl režimo padaryto jų atžvilgiu neteisybės, kad jiems nebuvo duota prideramoji vieta saulėje.

Išvadoje prieita, kad Vlasovą galima naudoti tik labai atsargiai, kol jis ištuštins savo maišą, kas Vakarams įdomu, o po to verčiau jį užmiršti.

Jei jis atvyko į Vakarus su tikslu apgauti, tai tą jis galėjo padaryti 1967 metais Maskvoje, ar patogiausiai 1968 metais Paryžiuje, kai jis vaikščiodavo susikabinęs su Annabela. Bet jis tada tik svajodavo apie pabėgimą, bet niekad to nenorėjo. Kas įrodo ir jo laikysena Orly aerodrome. Jei jo lėktuvas būtų išskridęs rugsėjo 5, jis būtų buvęs Maskvoje. Juk ne jis sugadino lėktuvą? Kas įvyko rugsėjo 6, kad jis nusprendė pakeisti kelionės kryptį New Yorko link? Kodėl jis nebėgo tada, kai jam pranešė atšaukimą į Maskvą, kur tikėjosi būti kaltinamas, areštuotas ir net likviduotas. Rugsėjo 5 jis buvo įlipęs lėktuvan. Argi tas drąsysis Vlasovas per vieną naktį būtų išsigandęs to kas jo laukia Maskvoje ir nusprendęs bėgti? Į tuos klausimus Vlasovas atsakė: "Mano nervai persitempė ir viskas". Ir pasikalbėjimą toliau stengėsi nukreipti.

Aišku, Vlasovas daug melavo, bet ne daugiau kaip ir kitas žmogus jo situacijoje. Jis nepasakė tikros priežasties savo pabėgimo. Bet CIA psichologiniai ekspertai savo raportą baigė išvadom, kad Vlasovas nuširdžiai pasidavė ir pasižadėjo klau-

(Nukelta į 6 psl.)

CHICAGOS SKAUTAI IR SKAUTĖS STOVYKLAUJA

Rako stovyklavietėje įvykusios jaunesniųjų vadovų dienos "Nemuno" stovyklos vadovybė. Iš kairės: Romas Sparkis, Vytautas Miknaitis, Raimundas Kunstmanas, viršininkas Gražutis Matutis, Aleksas Jankūnas, Raimundas Strikas ir Algirdas Jasaitis.

Philadelphijos radije valandėlė...

(Atkelta iš 5 psl.)

ką daugiau vienam, negu tas įmanoma ar pakeliama, nesigailint sveikatos ir karais tam tikslui išmetamo pinigų iš savo kuklaus uždarbio, pamirštant visiems atmintina dainos posmą: kad kur du stos visados daugiau padarys... Atseit, ir iš ten daugiau bus naudos ir... sveikata atsidėkos.

Šių žodžių baigmėje dera pasidžiaugti Bendruomenės Balsui remti finansų komiteto gražiu pasidarbavimu, kai surengus puikią gegužinę gauta nemažai pelno įplaukų, kurios įgalins dar kuriam laikui radijo bangomis lietuviškajam žodžiui skardintis, kol kada per naujus finansinius užplanavimus ims stipriau pagerėti ir birėti tam tikslui piniginiai įnašai.

Linkėtina greičiau sudaryti ir Bendruomenės

Balso Redakciniam kolektyvui, kaip tas senai jau yra pagarsinta.

Tekalba Ben druomenės Balsas, tenepristinga energijos ir kūrybingumo tie,

kurie darbuojasi ir teprisi-mena kiekvienas lietuvis, kad jo auka labai reikalinga ir pagelbstanti lietuviškajam žodžiui skardintis radijo bangomis bei ir toliau išlikti per mūsų pačių pastangas nenuslopintas.

Juožas Bubelis

DIRVOS NOVELĖS KONKURSA

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės ilgis neribojamas.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiui įteikti data: 1970 metų spalio 1 d.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės Konkursas, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slaptyvardžiu. Tas pats slaptyvardis užrašomas ant pridedamo voko, kuriame užlipinamas raštelis su autoriaus tikrąja pavarde, adresu ir telefono numeriu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus — neatplėsti.

SALYGOS. Laimėjusiam autoriui bus įteikta 300 dolerių premija. Konkurso skelbėjas turi teisę premijuotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autorius gali premijuotąją novelę spausdinti antruoju leidimu.

NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI gražinami jų autoriams arba paliekami naudotis konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA sudaroma iš trijų asmenų. Ji visai nepriklausomai paprasta balsų dauguma sprendžia, kas premijuotina ir kas rekomenduotina spausdinti. Jeigu komisija nuspręstų, kad nė viena jai pateikta novelė nepremijuotina, premija tais metais neskiriama ir perkeliama į ateinančius metus.

Mecenatas — SIMAS KAŠELIONIS.

Tėvynės pažinimo pašnekesys "Nemuno" stovykloje. G. Plačio nuotrauka

1970 m. stovyklavusių Rako miške Chicagos skautų ir skautėlių stovyklų viršininkai. Iš kairės: Nerijos stovyklos viršininkė Regina Kučienė, Sietyno stov. virš. Aldona Martienė, Nemuno stov. virš. Sigitas Miknaitis ir Ventės Rago stov. virš. Dana Eidukienė. G. Plačio nuotrauka

Saugus ir pelningas sutaupų investavimas į nekilnojamąjį turtą

Jūs gaunate Kalifornijos valstybės įstaigose įregistruotą nuosavybės lakštą, be Jūsų sutikimo ar su Jumis neatsiskaiciūs niekam neperleidžiamą. Dėl smulkesnių informacijų kreipkitės į mus, lietuvių įkurtą ir vadovaujamą investavimo Bendrovę

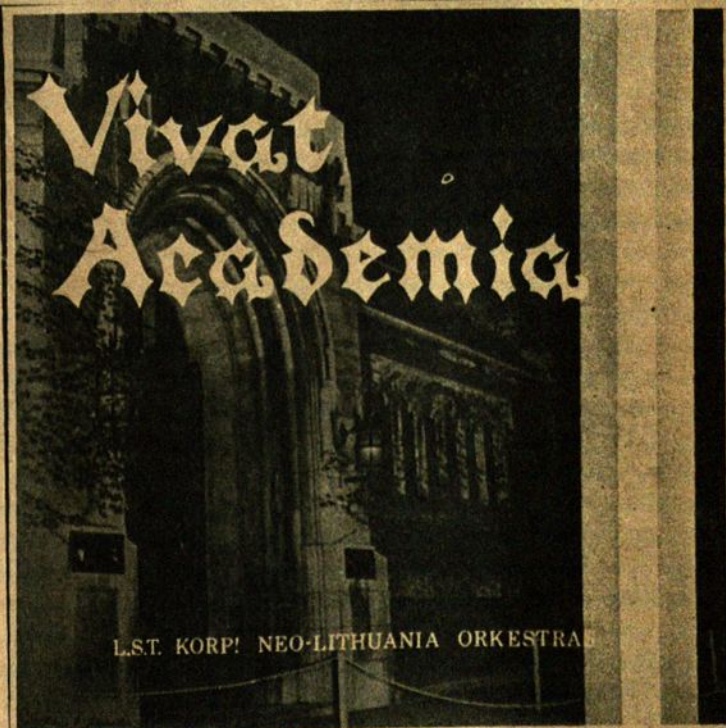
RŪTA Inc., 3002 Santa Monica Blvd.
Santa Monica, Calif. 90404
Tel.: (213) 828-7525

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

Lietuvis jau dainuoja nuo pat jaunų dienų. Ir ta meilė dainai riša mus visus. Albumas "Vivat Akademia", jaunimo įgrotas ir įdainuotas, šokių muzika linksmina visus, o patriotiniais žodeliais primena Nemuno Šalę...

Tai graži dovana jaunimui, o ir vyresniems puikus studento dienų prisiminimas. Albumo kaina \$8,50. Plokštelės gaunamos pas platintojus:

Chicagoje:

Karvelio krautuvėje, 2501 W. 71 St.
Gradinsko krautuvėje, 2512 W. 47 St.
Brazdžionio krautuvėje, 2646 W. 71 St.
Marquette Delicatessen, 2553 W. 71 St.
Feliksas Daukus, 7159 Maplewood Ave.
Endzelis, 3240 So. Halsted

Clevelande:

Dirvoje, 6907 Superior Ave.
Baltic Delicatessen, 677 E. 185 St.

Bostone:

Baltic Florist, 502 E. Broadway
Lendraitis Leonas, 450 E. 7 St.

New Yorke:

Jack Stukas, 1016 Schliefer Rd., Hillside, N. J.
Darbininkas, 910 Willoughby Ave., Brooklyn, N. Y.
Pašukonis Jonas, 86-22 98th St., Woodhaven, N. Y.
Galminas Jonas, 84-20 Jamaica Ave., Woodhaven, N. Y.

Detroite:

J. Gaizutis, 571 Grixdale
Sabalis Antanas, 32 Simpson Rd., Rochester, N. Y.

Los Angeles:

A. Skirius, 4366 Sunset Blvd., Hollywood, Calif.

Toronte:

J. R. Simanavičius, 175 Parkside Dr.

Pirmoji plokštelė "Grogame Jums" gaunama pas B. Brazdžionį, 2646 W. 71 St., Chicagoje.

Špionažo karas...

(Atkelta iš 5 psl.)

syti, o jei bus paglostyta jo paranoja, jis tarnaus ištikimai.

Bet valandėlei užmirškime Vlasovą ir Annabelą, patogiai įsitaisiusius Washingtone ir grįžkime atgal į Paryžių, kur prancūzų žvalgybos viršininkas plk. Dubois ruošėsi į britų ambasadą, pasimatyti su savo draugais anglais, su kuriais teko bendrai dirbti žvalgyboje karo metu, kai jo sekretorė Elise Albrand pasakė norinti būtinai matyti prieš išvykstant.

-- Yra telegrama iš Lustig, -- pasakė ji. -- Generalo Felson nebuvo lėktuve, kuris sudužo šeštadienį.

Horst Felsen, Vakarų Vokietijos kontražvalgybos viršininkas buvo senas plk. Dubois draugas. Išvakarėse iš telegramų agentūros pranešimo sužinojo, kad jis žuvo karinio lėktuvo katastrofoje su šešiais kitais Bundeswehr karininkais, ruošiantis NATO manevrams prie Čekoslovakijos sienos.

-- Tad jis gyvas? -- sušuko Dubois.

-- Ne. Ne, jis iškilmingai laidojamas su lėktuvo aukomis. Jis mirė atskirai.

-- Kokios aplinkybės?

-- Lustig dar nežino. Aš norėjau jus išpėti pirm negu matysite angus. Jie be abejo jums kalbės apie šią misteriją. Gal turite imtis skubiai kokių dispozicijų.

Dubois pakratė galvą.

-- Jokių. Nebent aš norėčiau pamatyti našlę, diskretiškai, po oficialių laidotuvių iškilmių. Ir te-

gu Lustig kuo greičiau išaiškina. Pasirūpinkit tuo. Ačiū.

Dubois jautėsi prislėgtas. Jis labai mėgo Felseną. Be to, jis instinktyviai jautė kažkokį artėjančią pavojų ir virš savo galvos. Tokie nujautimai retai kada jį apgavo. Jis bandė galvoti. Felseno mirtis galėjo būti natūrali, pavyzdžiui širdies smūgis. Bet vokiečiai matyt turėjo kokią priežastį kontražvalgybos viršininką prijungti prie žuvusiųjų lėktuve karininkų. Gal ir jis pats jų vietoj tą patį būtų padaręs dėl savižudysčių epidemijos ir įtartinių mirčių, kurios pradėjo siausti vakarų Vokietijos žvalgyboje paskutinius dvejus mėnesius. Be, šita vokiečių kizė negali turėti įtakos į Prancūziją. Jis buvo tiek susimąstęs dėl Felseno mirties, kad britų ambasadoje beveik negirdėjo anglų kolegos pulkininko Philip Boyle, vadinamo Philboy, panegirikos, pasakytos jo adresu. Galutinai Philboy jam įteikė britų medali.

Savo bičiuliui Boyle, Dubois reišė profesinę admiraciją. Tai buvo rimtas žmogus, po Burgess-McLean-Philby padėjęs Whitui išvalyti anglų žvalgybą nuo degeneratų. Boyle buvo gavęs tvirtą mokslinį pagrindą Etone ir Cambridge, o taip pat ir Intelligence Service, nepakliuvęs į jokių iškrypimus. Niekas jo nematė viešai girto. Jis mylėjo moteris ir neturėjo skolų. Jis niekad nebuvo susižavėjęs marksizmu. Tačiau su juo susitikęs Dubois jausdavosi neįtikėtina, gal dėl to, kad prieš tą gražų anglą, panašų į Laurence Olivier, jis pats atrodė prancūziška seniena. Visad mandagus, jis Dubois vadindavo "sir", nors abu buvo to paties laipsnio. Tas pykino Dubois.

(Bus daugiau)

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• **Lietuvių Krikščionių Demokratų Sąjungos** trimetinės konferencijos proga, šių metų rugpiūčio mėn. 14 ir 15 d., penktadienį, 7 val. vak. ir šeštadienį, 4 val. p. p. šv. Jurgio salėje įvyks simpoziumas tema: "Krikščionis ir komunistas kovoje už žmogų".

Sekmadienį, rugpiūčio 16 d., 12 val., parapijos salėje, po šv. Mišių įvyks konferencijos užbaigiamasis banketas.

L.K.D.S. Clevelando skyriaus valdyba maloniai kviečia Clevelando lietuvių visuomenės simpoziume ir konferencijos bankete dalyvauti.

PADĖKA

Nuoširdžią padėką reiškiam visiems mūsų draugams ir prieteliams už su rengtą mums staigmeną — pobūvį p. L. ir S. Slabokų bute, mūsų 30 metų vedybinio gyvenimo sukakties proga.

Taip pat nuoširdžiai dėkojame už sveikinimus, linkėjimus ir už gražią ir vertingą dovaną.

K. ir S. Lazdiniai

Pasiruošimas antrajam abiturientų pristatymui lietuvių visuomenei. Dalis Ohio lietuvių abiturientų tariai dėl meninės programos išpildymo rudens baliuje su režisierium Petru Maželiu ir LB Ohio Apygardos pirm. dr. A. Butkum. Iš kairės: Rūta Butkutė, Algirdas Nasvytis, Eglė Žygaitė, Marytė Idzelytė, rež. Petras Maželis, Danutė Gaižutytė, Ingrida Raulinaitytė ir dr. Antanas Butkus.

ANTROJO ABITURIENTŲ PRISTATYMO BELAUKIANT

Šį rudenį įvyks antrasis lietuvių abiturientų pristatymas savajai visuomenei. Kaip ir pernai jį rengs Lietuvių Bendruomenės Ohio Apygardos Jaunimo Sekcija. Šįmet jai talkins ir Clevelando Lietuvių Studentų Sąjungos skyrius. Malonu pastebėti, kad dalis to skyriaus narių yra pirmojo abiturientų pristatymo dalyviai. Taigi, Jaunimo Sekci-

ja jau spėjo prisitaikinti sau talkininkų. Pernykštis užsimojimas praėjo su dideliu pasisekimu, buvo palankiai sutiktas ir vyresniųjų ir jaunesniųjų. Daug prie šios idėjos išpopuliarinimo prisidėjo Dirva, nepa-gailėjusi savo skiltyje palankaus žodžio bei skoningai atspausdintų gimnazijas baigusių nuotraukų. Jaunimo Sekcija labai dėkinga Dirvai už pažadą ir šįmet talkininkauti. Jinai tikisi ir visos Clevelando lietuvių bendruomenės paramos.

Rengėjai dėkingi režisoriui Petriui Maželiui už meninės programos parengimą, kurią daugumoje išpildys patys abiturientai.

Pirmąjį abiturientų pristatymą vertinant buvo spaudoje suabejota ar betikslu abiturientais vadinti asmenis, kurie jau pradėjo studijas. Abituriento sąvoka šiomis iškilimėms palikome ir šįmet ne vien tik tradicijas tęsdami. Manome, kad jinai ne tik tiksliai nusako užsibrėžtą tikslą, bet taip pat labai akivaizdžiai primena Lietuvos laikų tradicijas, kurios, mūsų many-ma, šiuandien mums yra labai naudingos tarp vyresniųjų ir jaunesniųjų kartų dialogui palaikyti. Gimnazijos baigimas, brandos atestatu atžymėjimas, buvo labai svarbus įvykis abituriento gyvenime Lietuvoje. Jis ir buvo labai iškilmingai, savuose rūmuose, atžymėtas, gausiai dalyvaujant ne tik tėvams bei giminėms, bet ir plačiajai visuomenei. Išeivijoje mūsų jaunimas ne tik svetimoje mokykloje turi mokytis, bet ir išlaikytas po vieną ar kelis. Mokslą šios mokyklos baigia ne vienu laiku, baigusieji tuoj išsiskirsto stovyklosna, atostogosna ir kt. Vasaros karščiai iškilmingam pobūviui nėra tinkamas metas.

Nukeldami šį jaunų žmonių pagerbimą rudenio, abituriento sąvoka paliko tik kaip progą, kurios dėl aukščiau išvardintų ir ne nuo mūsų pareinančių aplinkybių negalėjome atšvesti anksčiau. Abituriento sąvoka rengėjams ir šios idėjos populiariuotams buvo reikalinga ir dėl to, kad visi žinotume tiksliai kokius žmones ir už ką norime pagerbti. Vien brandos atestato išsigijimas jauno žmogaus gyvenime yra didelis įvykis. Išeivijoje šalia jo yra ir kitas didelio dėmesio vertas motyvas, būtent sava lietuviškoji visuomenė. Jos dėmesiui, pasididžiavimui, pagūdai ir džiaugsmui pristatoma sava lietuviškoji jaunų žmonių. Tai, nelyginant, graži lietuviško derliaus šventė. O jai, žinoma, geriausias metas — švesti tai auksinis ruduo.

Džiugu, kad šios šventės reikalingumu karštai persiėmė jaunesnioji karta. Tas tik parodo, kad ir jiems lietuviškos tradicijos ir labai artimos ir vertingos. Tad ir linkime LB Jaunimo Sekcijai ir jos talkininkai Lietuvių Sąjungos Clevelando skyriui sėkmės. Nebaigėjame, kad visi Ohio lietuviai juos gausiai parims. Tiesa, šventėje tikimasi ir svečių iš kaimyninių miestų — Pittsburgho, Detroito ir kitur.

Vien iš Clevelando ir apylinkių jau užregistruota 36 abiturientai: aštuoniolika jaunų vyrų ir aštuoniolika merginų. Neužsiregistravusių prašome skubiai tai padaryti.

• **Agonija, J.** Gliaudos plačiausiai skaitomas romanas, vaizduojantis Nepriklausomos Lietuvos paskutiniuosius dienas, ir kitos liet. knygos bei plokštelės, gaunamos Patria krautuvėje, 794 E. 185 St., Clevelande.

• **Edvardas Stepas** prašo pranešti, kad jis iš Balso Clevelando skyriaus pirminko pareigų nuo š. m. gegužės 11 d. pasitraukė.

• **ALT S-gos Clevelando** skyriaus gegužinė įvyks rugpiūčio 23 d. Vlodo Dauto sodyboje, 2971 Bishop road.

SKAUČIŲ IR SKAUTŲ VASAROS STOVYKLA

Šį sekmadienį, rugpiūčio 9 d., 7 val. ryto 54 sesės neringietės ir 48 broliai pilėnai išvyksta dviem savaitėmis į Wasagą, Ontario, vasaros stovyklai.

Autobusai išvyksta nuo naujos parapijos. Kartu važiuoja sekantys vadovai: V. A. Staškus, E. Jakulis, A. Simontis, N. Kersnauskaitė, M. Puškorienė, A. Muliolienė, A. Grinienė, G. Kijauskienė ir Miškinienė. Stovyklos galeistingoji seselė — R. Gelažienė. Stovyklautojus maitins Urbonavičienė, vyr. šeiminkė, Nagevičienė, Iešmantienė ir Kazlauskienė. Ūkvedys — P. Urbaitis. Kapelionas — tėv. Rafaelis Šakals, OFM.

S. V. Bacevičius į stovyklą atvyksta antrą savaitę praveisti fotografo kursus. Taip pat sk. ak. Jurgis Šenbergas praleis antrą savaitę kartu su Pilėnų tunto skautais.

Stovyklos oficialus atidarymas — rugp. 9 d., 7:30 val. vakaro. Laike stovyklos numatyta praveisti kelios iškylos, sk. vyčiai išvyks 4 dienomis į Canoe kelionę, kuriai sutiko vadovauti sk. v. s. Muliolis. Stovyklos adresas: Franciscan Fathers Camp, New Wasaga, Ontario.

Kviečiami tėveliai ir pažįstami aplankyti mūsų skautus ir skaites stovykloje.

• **"Zukis Puikis"** įdomių pasakų plokštelė vaikams jau gauta Clevelande. Kaina 5 dol. Norintieji įsigyti kreipiasi į p. Ingridą Bublienę, tel. 481-8854.

• **Prieš atnaujinami savo namų ar automobilių draudimus, palyginkite savo mokestį paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.**

Short order oook, must be fast. Monday to Friday 11 a. m. to 2 p. m. Call EN 1-8997. (59-60)

Jūs džiaugsitės gyvenimu daugiau su State Savings MĖNESINIŲ ČEKIŲ

Mes siųsime Jums čekį sekantį mėnesį — ir kiekvieną mėnesį — kol jūs pasakysite mums sustoti!

Tik investuokite \$1,000 ar daugiau į State Savings taupymo sertifikatus — Jūs uždirbsite milžinišką 5.25% per metus, išmokamus Jums (ar kam kitam nurodytumėte) su MĖNESINIŲ ČEKIŲ.

Skambinkit ar atėjkit pilnom
smulkmenom nemokamo
patarnavimo!

**State
Savings**

AND LOAN COMPANY
4045 Mayfield Rd., South Euclid
11623 Buckeye Rd., Cleveland
30500 Lake Shore Boulevard, Willowick

• **Lietuvių Piliečių Klubo** tradicinė metinė gegužinė įvyks rugpiūčio 9 d.

• **SLA 136 kuopos** ren-giama gegužinė įvyks rugpiūčio 16 d. prielankaus dr. J. Mačio sodyboje, 17902 Nottingham Rd. Pradžia 1 val.

Visi Clevelande bei apylinkėse esančių SLA kuopų nariai kviečiami su šeimomis atsilankyti ir linksmai praleisti laiką.

Tokia proga ir visa plačioji visuomenė nuoširdžiai laukiama.

• **Apdraudos reikalais geriausias patarnavimus gau-site kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.**

MALE

MEN
FOUNDRY WORK
ALUMINUM FLOOR MOLDING
Steady work, overtime, vacation, Blue Cross and pension.

Call Steve Simon
FREEMAN MFG. CO.
1315 Main Ave.
(Near W. 25th St. & Detroit)
Cleveland, Ohio
621-9624 (57-59)

WANTED AT ONCE
JOURNEYMAN
ELECTRICIANS

Able to work any shift. Must have either UAW Journeyman's card or documented proof of eight years experience.

Steady work and some overtime. Fringe benefits.

WHITE PRODUCTS
MIDDLEVILLE, MICH.
(56-62)

WANTED 1ST GLASS SKILLED
AUTOMATIC SCREW MACHINE
OPERATORS

on DAVENPORT MACHINES
Must have job shop experience & able to set up work from Blue Prints & Close Tolerance.

Top rates. Fringe benefits & over-time.
Call (313) 287-3550
21300 EUREKA RD.
TAYLOR, MICH.
(54-60)

FORMEN
For meat processing & sausage dept. also

smoked meats, curing, boning and smoking.
Steady work, good salary & liberal fringe benefits

Contact Fred Brent
PETERS SAUSAGE COMPANY
5454 W. Vernor Highway
Detroit, Mich.
(313) 826-5030
An Equal Opportunity Employer
(58-67)

SECOND SHIFT Supervisor for Die Cast Plant. Must have good technical ability and be able to get parts running to standard. Contact Shirley Bacon for appointment.
DENHAM MANUFACTURING
120 Pere Marquette St.
Big Rapids, Mich.
616-796-8673 (58-62)

FEMALE

WANTED
FACTORY HELP
FOR ALL 3 SHIFTS

Good clean, steady work, in modern plastic plant.
Paid holidays, vacation & hospitalization. Westside location.

AMERICAN PLASTICS CO.
4677 MANUFACTURING RD.
CLEVELAND, OHIO
267-7111 (55-64)

WOMEN

FACTORY WORK
Steady work, overtime, vacation, Blue Cross and pension.

Call Steve Simon
FREEMAN MFG. CO.
1315 Main Ave.
(Near W. 25th St. & Detroit)
Cleveland, Ohio
621-9624 (57-59)

JAU GALIT ATSIKVIESTI SAVO GIMINES IR DRAUGUS IŠ LIETUVOS Į AMERIKĄ

APMOKAMAS PATARNAVIMAS: Atkvieskit savo gimines jus aplankyti! Greitas mūsų teletype susisiekimas su Maskva suteiks jums žinias apie kelionės paruošimą. Atsilankykite arba skambinkit mūsų įstaigai gavimui pilnų smulkmenų!

GROGER TRAVEL BUREAU

152 THE OLD ARCADE TELEF. 621-6036
CLEVELAND, OHIO 44114

SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

MOKA AUKŠTAS PALŪKANAS UŽ PADĖTUS
INDĖLIUS.

Už paprastus indėlius moka **5%**

Už įvairius taupymo sertifikatus moka

5 1/4% iki 6%

Visiems indėliams valdžios apdrauda pakelta iki \$20,000.00.

Teiraukitės bet kuriame SUPERIOR SAVINGS skyriuje dėl taupymo sąlygų ir Jums bus paaiškinta, kokį taupymo būdą pasirinkti, kad gavus didžiausias palūkanas.

SUPERIOR SAVINGS skyriai:

798 EAST 185th STREET
Telephone 481-8552

6712 SUPERIOR AVENUE
Telephone 431-2497

13515 EUCLID AVENUE
At Superior — (Near Rapid)
Telephone 681-8100

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

Viešėdami Chicagoje aplankykite MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ — PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUSAITIS ir J. MAZEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

ŠIEMETINĖ NEOLITUANŲ STOVYKLOS VADOVYBĖ

Šiais metais LST Korp! Neo-Lithuania stovykla, kaip jau ne kartą buvo priminta, įvyks nuo š. m. rugpjūčio 30 iki rugsėjo 6 d. visais atžvilgiais patrauklioje vasarvietėje Blue Water Manor, Diamond Point, N. Y.

Stovyklos vadovu sutiko būti neolituanas filisteris dr. Jonas Maurukas. Jam talkininkaus stovyklos vadovybė, sudaryta iš veiklių neolituonų filisterių bei korporantų: vadovo pavaduotojas V. Cijūnėlis, administratorius B. Juškus, mergaičių vadovė Aldona Čekienė, vyrų vadovas V. Kra-

pauskas, tėvūnas Romas Česas, sporto vadovas R. Šefleris. Tradicinį stovyklos laikraštį Naktibalda redaguos Audronė Pavilčiūtė, padedama redakcinio kolektyvo, sudaryto stovykloje.

Kaip ir kiekvienais metais, tikimasi, kad stovykla sutrauks gausų neolituonų ir bendraminčių būrį su savo šeimomis, draugais ir bičiuliais, branginančiais bendravimą su jaunimu, kartu norinčiais baigti šiemetinį atostogavimą malonioje aplinkumoje, jeigu ne ištisą savaitę, tai bent keletą dienų. Didžiausias antplūdis, be abejo, bus stovyklos bai-

BENDRUOMENĖS SPAUDOS IR RADIO DIENA

Pirmasis tokios paskirties suvažiavimas įvyko prieš keletą metų Tabor Farmoje tuometinio PLB pirmininko J. J. Bačiūno iniciatyva. Juo buvo siekta išsiaiškinti aktualius ir gyvenamo meto reikalus ir pagilinti visų trijų institucijų tarpusavio bendradarbiavimą. Rezultatai pasirodė vispusiškai naudingi.

Praėjusį rudenį ten pat įvyko antroji o šiais metais rugsėjo 19-20 d.d. trečioji bendruomenės, spaudos ir radijo diena. Jos rengėjas — PLB valdyba. Šiais me-

tais stengiamasi daugiau laiko skirti suvažiavusiems dalyviams pasisakyti, išklausius pagrindinį kolektyvinį referatą, susidedantį iš trijų dalių. Šio referato pranešėjams skiriama maždaug po 10 min. laiko kalbėti temomis:

1) Lietuvių Bendruomenė — jos stiprėjimo bei negalavimo ženklai (Vyt. Volestas);

2) Lietuvių spauda — kaip ji savo uždavinį mūsų visuomenėje atlieka (V. Alantas);

3) Lietuvių radijas — ką jis savo klausytojams duoda ir ką galėtų duoti (J. Stempuzis).

Korferentais pakviesti lietuvių dienraščių ir radijo programų atstovai. Viso kolektyvinio referato vedėjas — dr. Ant. Butkus, PLB vykd. vicepirmininkas.

Po šios oficialiosios dalies visas kitas suvažiavimo laikas skiriamas laisvam pokalbiui ir specifiniams bendruomenės, spaudos ir radijo rūpesčiams siauresniuose rateliuose nagrinėti bei aptarti. Toks pasiskirstymas interesų pagrindu tenka sveikinti kelias pozicijas. Viena, rengėjai neturi tikslo šio suvažiavimo skirti grynai bendruomeninei propagandai, išdėstant savo ir neišklausant kitų. Antra, spaudos ir radijo žmonės nedažnai tenka susirinkti gauseniu būriu, tuo tarpu bendrų reikalų, laukiančių aptarimo ir suderinimo, visuomet yra susikauptusių. Trečia, visos trys šiose suvažiavime atstovaujamos institucijos mūsų lietuviškam gyvenime turi didelės įtakos, kuri gali stiprėti tik vispusiškai bendradarbiaujant tarpusavy, gi tai atsiekiama ne tiek šaltu oficialumu, kiek laisvu išsikalbėjimu ir nuoširdžiu susipratimu.

Jeigu rengėjų pastangos pasitvirtins, šiemetinis Tabor Farmoje bendruomenės, spaudos ir radijo žmonių suvažiavimas turėtų būti gausus, nes jame dalyvauti kviečiami visi JAV ir Kanados LB Tarybos nariai, kraštų valdybų nariai, apylinkių - apygardų atstovai, lietuviškų dienraščių, savaitraščių ir mėnesinių leidinių redaktoriai ir lietuviškų radijo programų vedėjai.

Apie suvažiavimo detales, o taip pat vietą, laiką ir kitas sąlygas bus pranešta spaudoje vėliau. Tuo tarpu tebūnie visiems besidomintiems priminta š. m. rugsėjo 19-20 d.d. reervuotis PLB Bendruomenės, spaudos ir radijo dienai.

MIRĖ GEOGRAFAS P. ŠINKŪNAS

Lietuvoje liepos 30 d. mirė žinomas mūsų geografas P. Šinkūnas. Vėlonis buvo gimęs 1891 m. Ičiūnų km. Kupiškio valsč. Jis buvo vienas iš nedaugelio mūsų geografo, parašęs nemažai geografinio pobūdžio veika-

gimo savaitgalį.

Visi, kurie ketina vykti į šiemetinę neolituonų stovyklą, prašomi iš anksto registruotis pas Bronių Kasakaitį, 7150 So. Spaulding Ave., Chicago, Ill. 60629; tel. 778-7707. (Registravimosi sąlygos paskelbtos ankstyvesniuose Dirvos numeruose). Tuo pačiu adresu prašoma siųsti ir savo asmeninę auką stovyklai paremti, jeigu neketinama stovykloje dalyvauti.

DĖL "AGONIJOS"

Gautomis iš Agonijos pardavimo vietų žiniomis ir iš užsakymų redakcijoje, atrodo, kad AGONIJA yra šių metų "best selleris" lietuviškų knygų rinkoje. Tokie šis romanas jau buvo 1965 metais, tada buvo pasirodęs pirma laida.

Kiekvienas susidomėjęs šia dramatiška Lietuvos tragiškiausių dienų knyga gali užsakyti ją tiesiog iš cDirvos, negaišdamas, kol vietos pardavėjas papildys išparduotus egzempliorius. 1965 metų praktika parodė, kad belaukiant papildymo visa laida buvo išparduota.

Dirva

LANDSBERGIS IR KAIRYS DRAMOS KONKURSO LAIMĖTOJAI

Los Angeles Dramos sambūrio skelbtojo dramos veikalų konkurso jūry komisija savo finaliniame posėdyje rugpjūčio 2 d. padarė tokį sprendimą: pirmąją (1000 dol.) premiją vienbalsiai paskyrė rašytojui ir dramaturgui Algirdui Landsbergiui už jo trijų veiksmyų tragi komediją "Paskutinis piknikas"; antrąją premiją (500 dol.) vienbalsiai paskyrė dramaturgui Anatolijui Kairiui už trijų veiksmyų komediją "Ku-kū". Jūry komisiją sudarė: prof. dr. C. Jasutyte, režisierė D. Mackalienė, rašytoja Alė Rūta, rašytojas J. Tininis ir prof. dr. E. Tumienė. Konkursan buvo atsiųsti aštuonių veikalų rankraščiai.

• Genovaitė ir Cezaris Modestavičiai iš Chicago šiais metais savo atostogas praleidžia vasarodami Miami Beach, Floridoje. C. Modestavičius yra ALTS centro valdybos sekretorius.

LIETUVIŲ KANKINIŲ KOPLYČIA

SV. PETRO BAZILIKOJE ROMOJE

JAU DEDIKUOTA

Jos įrengimo išlaidos dar reikalingos jūsų aukos. Įamžinkite save ir savuosius šio paminklo kūrėjų skaičiuje.

Savo auką siųskite:

LITHUANIAN MARTYRS' CHAPEL FUND
2701 West 68th Street
Chicago, Ill. 60629

GERIAUSIAI PAILSĖSIT PER SAVO ATOSTOGAS CAPE COD - OSTERVILLE

KURORTE PRIE ATVIRO ATLANTO JŪROS
PLIAŽO — GRAŽIOJE LIETUVIŠKOJE

JANSONŲ VASARVIETĖS VILOJE

AUDRONĖ

87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655
Tel. (Area 617) 428-8425

- Vila Audronė yra apsupta didelio pušų, beržų ir kt. dekoratyvinių medžių parku. Daug vietos poilsiui ir žaidimams.
- Erdvūs kambariai, rami ir jauki aplinkuma.
- Visai arti šiltos srovės, privatus atviros jūros plažas (7 min. pėsčiom).
- Geras lietuviškas maistas.

VILA AUDRONĖ

PRIIMA SVEČIUS

Kreiptis tiesiai į vilą AUDRONĖ, OSTERVILLE, CAPE COD, MASS. 02655. Tel. 428-8425, MRS. MARILJA JANSONAS.

Visi maloniai kviečiami atvykti į šią gražiausią ir didžiausią Cape Cod žalumynuos paskendusią lietuvišką pajūrio vilą.

Kas nori, nors trumpam, pabėgti iš didmiesčio ir surasti ramaus ir gaivinančio poilsio, tas nepravažiuos pro Tomkų vasarvietę, kuri yra ant pat Atlanto vandenyno ir turi visas sąlygas, apie kurias kiekvienas didmiesčio žmogus per ilgus metus svajoja.

Dėl smulkesnių informacijų rašykite: V. Tomkus, 700 Ocean Dr. Juno Beach, North Palm, Fla. 33403 arba skambinkite: (305) 844-3388.

Džiaugsmą, poilsį ir sveikatą jums suteiks atostogos prie Adirondakų kalnų perlo —

LAKE GEORGE, N.Y.

lietuvių SLYVYŲNŲ vasarvietėje

Blue Water MANOR

vienoje pirmaujančių visame Lake George rajone

KALNŲ oras, nuostabi gamta — ežeras vienas iš gražiausių pasaulyje su 300 salų ir kristoliniu vandeniu.

PATOGIOS patalpos, geras maistas.

SVEČIAMS NEMOKAMAI: nuosavas 500 pėdų pločio puikus plažas, kasdieninės išvykos motorlaiviu, vandens ski (yra instruktoriai), įvairios valtys — irklinės, burinės, canoes ir kt. Maudymosi baseinas stikliniame pastate. Tenisas, ping-pong, kroatetas ir tt. Vakaraus salėje koncertai, vaidinimai, šokiai ir kt. pramogos.

IDEALI VIETA JAUNAVEDŽIAMS

Salia vasarvietės išnuomojamos patalpos ir be maisto (su įrengtom virtuvėm).

Nuo New Yorko per 200 mylių. 15 New York Thruway Exit 24, į Northway 87 iki Lake George Village; 15 ten 9N keliu 7 myl. į šiaurę. Vasarvietė skelbiama N.Y. Times ir Daily News sekmaid. laidose.

Rezervacijų ir informacijų reikalau kreiptis:

BLUE WATER MANOR

DIAMOND POINT, N.Y. 12824

Tel. (518) NH 4-5071

MUZIEJAUS RETENYBĖ

Dar turima pardavimui baigiančių pranykti Neprikli. Lietuvos si-dabrinų monetų, 5 lt. su J. Basanavičiaus at-vaizdu, 10 lt. — su Vy-tautu Didžiojo, 10 lt. — su prez. A. Smetonos ir kitos. Paskutinis sezo-no išpardavimas. Kai-nos labai sumažintos. Kainoraštis pareikala-vus. P. Zablockis, 2333 Ontario St., Vancouver 10, B. C., Canada.

SIMFONINIS KONCERTAS

PIRMĄ KARTĄ AMERIKOJE

ČIURLIONIO

J Ū R A

Beethoveno koncertas Nr. 1

Ištraukos: iš Jakubėno "Miško šventės"
Tercetas ir Kvartetas iš operos "Fidelio"

Diriguoja VYTAUTAS MARIJOŠIUS

1970 m. rugsėjo 5 d., 8 val. vak.

ORCHESTRA HALL

220 SO. MICHIGAN AVE.

CHICAGO, ILL.

Atlieka:

SIMFONIJOS ORKESTRAS

Pianistas ANTANAS SMETONA
Sopranas DANUTĖ STANKAITYTĖ

Tenorai STASYS BARAS

Baritonas ALGIRDAS BRAZIS

Bosai JONAS VAZNELIS

Bilietai kainos: parterėje — 8 ir 7 dol.; I balkone — 7 ir 5 dol.; II balkone — 3 dol. Ložėje 6 vietos — 90 dol. Visi bilietai gaunami Marginiuose.

Užsakant bilietus paštu, prašome siųsti čekį šiuo pavadinimu: Lith. R. Cath. Federation Ateitis, ir kartu su sau adresuotu voku ir pašto ženklu, siųsti šiuo adresu: Marginiai, 2511 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. Telefonas: PR 8-4585.

VISUS KVIEČIA ATVYKTI

ATEITININKŲ FEDERACIJA

— SAVE AT
**Mutual Federal
Savings and Loan**

65
ANNIVERSARY

ASSOCIATION
OF CHICAGO

2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILLINOIS 60608

Peter Kazanauskas, President

Tel. 847-7747

6%
PER ANNUM

ON SAVINGS CERTIFICATES
OF \$10,000. OR MORE.
2 YEAR MATURITY

Paid and
Compounded
Quarterly

5%
PER ANNUM

REGULAR
PASSBOOK
ACCOUNT

NOW INSURED TO \$20,000.